

Κολομβία: Μία κοινωνία σε απεργία

Η αναταραχή στην Λατινική Αμερική όχι μόνο δεν κοπάζει, αλλά αντίθετα εξαπλώνεται. Μετά τις διαδηλώσεις στην Χιλή που συντάραξαν το πολιτικό σύστημα, ακολουθεί η Κολομβία, η χώρα που χρησιμοποιήθηκε σαν προκεχωρημένο φυλάκιο των ΗΠΑ στην προσπάθεια ανατροπής του Μαδούρο στην Βενεζουέλα. Όπως και στην Χιλή, έτσι και στην Κολομβία, χιλιάδες κόσμου κατέβηκε στους δρόμους αμφισβητώντας την κρατική καταστολή για να διαδηλώσει συνολικά ενάντια στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο που είναι υπεύθυνο για την εξαθλίωση σημαντικών κομματιών του πληθυσμού καθώς και την καταπίεση των Ιθαγενών. Η κορύφωση των κινητοποιήσεων σημειώθηκε στις 21 Νοέμβρη, όταν χιλιάδες κόσμου διαδήλωσε σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Κολομβίας, ενώ στις συγκρούσεις που ακολούθησαν τέσσερις άνθρωποι έχασαν την ζωή τους από τις δυνάμεις καταστολής. Το παρακάτω άρθρο δημοσιεύτηκε στις 26/11 στο ROAR Magazine. Ο συντάκτης του άρθρου, José Antonio Gutiérrez D. ακτιβιστής και συγγραφέας μας μεταφέρει την εικόνα από τους δρόμους της Κολομβίας. Οι διαδηλώσεις στην Κολομβία συνεχίζονται από τότε, με τον κόσμο να κατεβαίνει στους δρόμους και την 1^η Δεκέμβρη, ενώ ο «Εθνικός Διάλογος» που πρότεινε ο Ντούκε μοιάζει ήδη να έχει ναυαγήσει.

Μετάφραση του Βασίλη Γεωργάκη

Η Γενική Πολιτική Απεργία στην Κολομβία ανοίγει τον δρόμο για μια συμμαχία ανάμεσα στην πόλη και την ύπαιθρο, σε διαδηλωτές και κινήματα που μαζί μπορούν να ανατρέψουν την ακροδεξιά κυβέρνηση του Προέδρου Ντούκε.

Ένα φάντασμα πλανάται πάνω από τη Λατινική Αμερική – το φάντασμα της ταξικής πάλης. Από την Αϊτή, στο Εκουαδόρ, το Περού και την Χιλή –οάσεις της νεοφιλελεύθερης διακυβέρνησης μέχρι πριν ένα μήνα– οι δρόμοι καταλήφθηκαν από διαδηλωτές. Ο θυμός τους δεν κατευθύνεται μόνο εναντίον των κυβερνήσεων,

αλλά, ακόμη περισσότερο, εναντίον ενός συστήματος που προκαλεί ανείπωτες δυσκολίες για τους περισσότερους, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί απίστευτα κέρδη για λίγους. Άνθρωποι κουρασμένοι από την απίστευτη ανισότητα που με τα βίαια επιβιώνουν, σε χώρες που σύμφωνα με όλους τους οικονομικούς δείκτες, τα πάνε φαινομενικά καλά.

Αυτές οι διαδηλώσεις θέτουν μία ανυπέβλητη πρόκληση στην δεκαετή κυριαρχία του νεο-συντηρητισμού και του νεοφιλελευθερισμού στην περιοχή. Οι κυβερνήσεις Μπολσονάρο στη Βραζιλία, η de facto πρόεδρος και πραξικοπηματίας Ζανίν Ανιέζ στη Βολιβία, ο Λένιν Μορένο στο Εκουαδόρ, ο Σεμπάστιαν Πινιέρα στην Χιλή και ο Ιβάν Ντούκε στην Κολομβία είναι όλοι τους μέρος αυτής της τεχνοκρατικής και νεοφιλελεύθερης ακροδεξιάς που φλερτάρει με το αυταρχικό ζήλο της παλιάς ακροδεξιάς.

Ο ρατσισμός, ο μισογυνισμός, η ομοφοβία, ο θρησκευτικός φονταμενταλισμός, η εύνοια προς το κεφάλαιο, η δηλητηριώδης αντι-σοσιαλιστική ρητορική και μία επιρρεπής σε διαφθορά διαχείριση της διακυβέρνησης, όλα αυτά είναι χαρακτηριστικά αυτών των καθεστώτων. Όλοι ανήκουν σε μία λέσχη ανταλλαγής συμβουλατόρων, σε μία επιθετική σταυροφορία κατά του «λαϊκισμού», και είναι πλήρως υποταγμένοι στις επιταγές των ΗΠΑ. Ανίκανοι να καταθέσουν νέες ιδέες. Αναμασούν το ίδιο τροπάρι μέρα-νύχτα: ιδιοκτησία, πατριαρχική οικογένεια, θρησκεία, πατρίδα και άλλες ανοησίες.

Ιβάν Ντούκε: Ένας ανίκανος στην ηγεσία

Υπάρχουν σημάδια ωστόσο πως η κατάσταση γυρίζει! Σε όλη την περιοχή υπάρχει έξαρση διαδηλώσεων κατά του νεοφιλελευθερισμού, οι οποίες ασκούν πίεση στα αυταρχικά αυτά ανδρείκελα. Ακόμα κι αν η ακροδεξιά έχει διατηρήσει την ορμή της στη Βολιβία και τη Βενεζουέλα, ενισχυμένη από τους πατρώνες της στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ, έχει σίγουρα χάσει το μομέντουμ της.

Τώρα είναι η σειρά της κολομβιανής κυβέρνησης να αντιμετωπίσει

την οργή του κόσμου. Απολυταρχικός, καταπιεστικός, διεφθαρμένος και πάνω απ' όλα ανίκανος, ο πρόεδρος Ιβάν Ντούκε κατάφερε μέσα σε έναν μόλις χρόνο να γίνει ένας από του πιο –αν όχι ο περισσότερο– αντιπαθής πρόεδρος στην ιστορία της Κολομβίας, απορριπτόμενος από το 70% του πληθυσμού. Εκπληκτικό κατόρθωμα σε μία χώρα, η ιστορία της οποίας είναι γεμάτη με προέδρους που έθεσαν τον πήχη της μη-δημοφιλίας πολύ ψηλά.

Ο Ντούκε εκλέχθηκε το 2018 ως διάδοχος του πρώην προέδρου Αλβάρο Ουρίμπε – άλλος ένας δυσάρεστος ακροδεξιός, μπλεγμένος σε σκάνδαλα.

Η καμπάνια του Ντούκε στηρίχθηκε στον φόβο: φόβος για τη Βενεζουέλα, τους περιθωριοποιημένους και την Αριστερά. Κέρδισε την υποστήριξη των πλέον συντηρητικών και αντιδραστικών στοιχείων μιας κοινωνίας έκθετης σε συνεχή προπαγάνδα κατά της Βενεζουέλας και της Αριστεράς.

Απ' όταν ανέλαβε την εξουσία, είναι ένας εριστικός νταής που επιτίθεται στη Βενεζουέλα (την ίδια εβδομάδα που συνέβη το περιστατικό με το κομβόι ανθρωπιστικής βοήθειας τον Φεβρουάριο, η κυβέρνηση της Κολομβίας αρνήθηκε ανθρωπιστική βοήθεια στους αφρο-κολομβιανούς που επλήγησαν από πλημμύρες στην φτωχή επαρχία Σοκό). Διέκοψε μονομερώς τις ειρηνευτικές συνομιλίες με τον ELN, το δεύτερο μεγαλύτερο αντάρτικο κίνημα στην Κολομβία και υπονομεύει συστηματικά την συνθήκη ειρήνης με τους πρώην αντάρτες του FARC-EP.

Ο Ντούκε επανέφερε τις ένοπλες συρράξεις μέσω στρατιωτικών επιχειρήσεων εναντίων ανταρτών με καταστροφικές συνέπειες για τους κατοίκους – είναι υπεύθυνος για τις δολοφονίες παιδιών, καθώς παρείχε οικονομικά κίνητρα για την εξόντωση ανταρτών· αυτές του οι αποφάσεις οδήγησαν τον υπουργό Εθνικής Άμυνας σε παραίτηση. Επιπλέον, αναβίωσε την παλιά τακτική αντιμετώπισης των *cocaleros* (καλλιεργητές κοκαΐνης) σαν εγκληματίες, παρά τις –ανεκπλήρωτες– υποσχέσεις για διαχείριση με άλλο τρόπο του ζητήματος των παράνομων φυτειών, όπως αυτές είχαν

συμπεριληφθεί στην συνθήκη ειρήνης του 2016.

Όλα αυτά συμβαίνουν εν μέσω υψηλού ποσοστού ανεργίας, κατακόρυφης αύξησης του κόστους ζωής και δολοφονιών μελών της αντιπολίτευσης και βετεράνων ανταρτών. Μετά από μόλις έναν χρόνο, τα πεπραγμένα του Ντούκε, που δεν ήταν παρά σοκαριστικά, φυσιολογικά εξάντλησαν τις αντοχές του κόσμου.

21 Νοεμβρίου: Οργή και Καταπίεση

Στις 21 Νοεμβρίου καλέστηκε Γενική Πολιτική Απεργία (*paro cívico*) σε ένδειξη διαμαρτυρίας απέναντι σε κάποιες προτάσεις του Ντούκε, όπως οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις στον χώρο της εργασίας που θα μείωναν το ήδη ανεπαρκές ελάχιστο εισόδημα και θα ιδιωτικοποιούσαν το ασφαλιστικό σύστημα. Η πολιτική απεργία αποτελεί μία μορφή διαμαρτυρίας σε μία χώρα όπου η πλειοψηφία του πληθυσμού δεν εργάζεται επίσημα και συνεπώς δεν μπορεί να συμμετάσχει σε συλλογικές διαδικασίες σε χώρους εργασίας. Όλοι βγαίνουν στους δρόμους για να διαμαρτυρηθούν με όποιον τρόπο μπορούν: οι εργάτες απεργούν, οι μαθητές και φοιτητές απέχουν από τα μαθήματα, οι άνθρωποι των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων κλείνουν τους δρόμους κλπ.

Η Εθνική Επιτροπή για την Πολιτική Απεργία (*Comité Nacional de Paro*), μία οργάνωση ομπρέλα για τις οργανώσεις των Ιθαγενών, των αγροτών, των πολιτών και των εργατών, κάλεσε τον Οκτώβριο σε διαδηλώσεις κατά της διαφθοράς, του κόστους ζωής και των εισοδηματικών πολιτικών· με ευρεία κοινωνική υποστήριξη, κάλεσαν για την υπεράσπιση του δικαιώματος στην κοινωνική διαμαρτυρία και για το τέλος της καταπίεσης και στρατιωτικοποίησης, αλλά και σε μέτρα κατά της ανεργίας που έφτανε το 11%, χωρίς να συνυπολογίζεται η υποαπασχόληση και η μαύρη εργασία που εμπλέκουν το 50% της εργατικής δύναμης.

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως τα περισσότερα κόμματα της Αριστεράς, συμπεριλαμβανομένου του FARC, έχουν διατηρήσει μία χλιαρή στάση απέναντι στην απεργία. Πιθανότατα όντες απασχολημένοι με τις προηγούμενες εκλογές του Οκτωβρίου,

απέτυχαν να αντιληφθούν την σημασία αυτού του (μετεκλογικού) κινήματος που γεννάται στους δρόμους.

Πριν καν ξεκινήσει η απεργία, οι αρχές εισέβαλαν σε σπίτια διοργανωτών και πραγματοποίησαν συλλήψεις. Ανίδεος για το βάθος της λαϊκής οργής και αγανάκτησης, ο Ντούκε βρήκε τον μπαμπούλα που αναζητούσε, κατηγορώντας «ξένους αναρχικούς» για τις διαδηλώσεις, και συγκεκριμένα το São Paulo Forum. Ένας απόστρατος αντάρτης του FARC-EP εξήγησε στο ROAR:

Οι άνθρωποι έχουν πραγματικά φτάσει στα όριά τους: οι φοιτητές και οι εργάτες δεν μπορούν να αντέξουν άλλο, αλλά η κυβέρνηση δεν μπορεί να πει κάτι άλλο, παρά πως αντάρτες και μέλη ναρκομαφιών διεισδύουν σε αυτές τις συγκεντρώσεις. Φοβούνται, οπότε επινοούν τον δικό τους μπαμπούλα για να καταπιέσουν, δυσφημίσουν και αγνοήσουν τους διαδηλωτές.

Η κυβέρνηση έκλεισε τα σύνορα, στρατιωτικοποίησε τις πόλεις και απείλησε τους διοργανωτές. Απαγόρευσε ακόμη κι ένα φυλλάδιο που εξέδωσε μία φοιτητική συλλογικότητα που έδινε συμβουλές για την αντιμετώπιση αυθαιρεσιών από την ESMAD, τα αντίστοιχα MAT της Κολομβίας.

Πολύ σύντομα, ο πρόεδρος αναγνώρισε αδέξια πως οι διαδηλωτές είχαν ένα ή δύο δίκαια αιτήματα. Πολύ λίγα, πολύ αργά: από τότε, το μείγμα από μέτρα καταπίεσης και αλαζονείας είχε ήδη εξαγριώσει μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Ο Ντούκε άρχισε, τότε, να ψεύδεται ξεδιάντροπα, αρνούμενος πως σχεδίαζε μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος ή μείωση του κατώτερου μισθού.

Σε αυτό το στάδιο, ωστόσο, ο κύβος έχει ριφθεί. Παρά τις τρομοκρατικές μεθόδους που η κυβέρνηση χρησιμοποιεί και το κλίμα φόβου που αυτές δημιουργούν, εκατοντάδες χιλιάδες αν όχι εκατομμύρια, από όλη την χώρα βγαίνουν στους δρόμους για να διαδηλώσουν, όχι μόνο με συγκεκριμένα αιτήματα, αλλά ακόμη περισσότερο επειδή έχουν αγανακτήσει με το νεοφιλελεύθερο καπιταλιστικό σύστημα και την άρχουσα τάξη της Κολομβίας που

επωφελείται από αυτό.

Αντίθετα με τις διαδηλώσεις της προηγούμενης δεκαετίας, που κυριαρχούνταν από την αναστάτωση στον αγροτικό χώρο, η πολιτική εθνική απεργία ήταν κατά βάση αστικό φαινόμενο, αν και υπάρχει συμμετοχή και αγροτικών συλλογικοτήτων.

Όπως ήταν αναμενόμενο, η καταστολή ήρθε άμεσα. Η συνδυασμένη δράση της ESMAD και του στρατού άφησε τρεις νεκρούς στην κοιλάδα Καούκα στις 21 Νοέμβρη, συν εκατοντάδες συλλήψεις και τραυματισμούς σε όλη τη χώρα. Οι συγκρούσεις στην πόλη Κάλι ήταν ιδιαίτερα σφοδρές. Σε απάντηση, στις γειτονιές La Macarena και Candelaria στην Μπογκοτά έγιναν αυθόρμητες *cacerolazos* (διαμαρτυρίες με κατσαρόλες, ιδιαίτερα συνηθισμένες στην Λατινική Αμερική), που εξαπλώθηκαν σε όλη την πόλη και την υπόλοιπη χώρα.

Την επόμενη μέρα, οι διαδηλώσεις και τα οδοφράγματα συνεχίστηκαν και η ESMAD συγκρούστηκε με διαδηλωτές στις εργατικές συνοικίες των σημαντικότερων πόλεων. Υποστηρικτές της κυβέρνησης ξεκίνησαν μία καμπάνια στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με σκοπό να προκαλέσουν πανικό, υποστηρίζοντας πως βάνδαλοι επιτίθενται σε σπίτια, για να αποθαρρύνουν τον κόσμο από το να κατέβει στις πορείες, ενώ παράλληλα σημάδευαν σπίτια διαδηλωτών σαν αυτόκλητοι προστάτες του νόμου.

Η απάντηση της κυβέρνησης ήταν η πλήρης κινητοποίηση του στρατού στην πρωτεύουσα – άρματα μάχης και 4.000 στρατιώτες περιπολούσαν στους δρόμους της Μπογκοτά, επιβάλλοντας απαγόρευση κυκλοφορίας από τις 21.00 έως τις 6.00 το πρωί της Παρασκευής.

Οι άνθρωποι αγνόησαν την απαγόρευση *en masse* και πραγματοποίησαν το βράδυ *cacerolazos*, ενώ έστησαν χορούς στους δρόμους. Ωστόσο η καταστολή συνεχίστηκε, ιδιαίτερα στις εργατικές συνοικίες. Όμως, όπως εξήγησε στο ROAR ο Ζιλμπέρτο Μαρτίνεζ, μέλος της εκτελεστικής επιτροπής του CUT Colombia (*Central Unitaria de Trabajadores*, το μεγαλύτερο εργατικό

συνδικάτο της χώρας): «Οι άνθρωποι δεν φοβούνται πια, γι' αυτό αντιμετώπισαν και απάντησαν στην επίθεση, οι άνθρωποι αντιμετώπισαν την ESMAD, συγκεντρώνονται στους δρόμους».

Η κλιμάκωση των αγροτικών διαμαρτυριών

Από την μία πλευρά υπάρχει μία τάση –ορθά– να εξετάζονται τα πρόσφατα γεγονότα στην Κολομβία στο πλαίσιο των παγκόσμιων αγώνων ενάντια στο κόστος ζωής, τη διαφθορά και τη νεοφιλελεύθερη λιτότητα της τελευταίας δεκαετίας· αυτοί οι αγώνες, όμως, είναι επίσης μέρος ενός εσωτερικού κύκλου αγώνων που άρχισαν στην Κολομβία το 2008.

Εκείνη τη χρονιά, εργάτες γης σε καλλιέργειες ζαχαρότευτλων στην νοτιοδυτική Κολομβία απήργησαν για τρεις μήνες, ενώ ακολούθησε μαζική κινητοποίηση των κοινοτήτων των Ιθαγενών, γνωστές ως *minga* («συλλογική προσπάθεια» σε διάφορες γλώσσες ιθαγενών). Από τότε, αυξήθηκαν οι διαμαρτυρίες και οι λαϊκές κινητοποιήσεις, ειδικά στις αγροτικές περιοχές. Οι αστικές διαμαρτυρίες περιορίστηκαν σε γιγαντιαίες διαδηλώσεις των φοιτητών το 2011 και κάποιους ηρωικούς αλλά απομονωμένους αγώνες συνδικάτων, οι οποίοι συχνά χτυπήθηκαν από μπράβους και «αποσπάσματα θανάτου» (death squads), με αποτέλεσμα η Κολομβία να έχει την παγκόσμια πρωτιά στις δολοφονίες συνδικαλιστών.

Με τα αγροτικά σωματεία και τις κοινότητες Ιθαγενών στην πρώτη γραμμή, η ύπαιθρος γνώρισε μία περίοδο μαζικών κινητοποιήσεων που αντιστάθηκαν στη στρατιωτικοποίηση της υπαίθρου, αντιτιθέμενες –ανεπιτυχώς– σε διάφορες εμπορικές συμφωνίες με τις ΗΠΑ και την ΕΕ και, κυρίως, αντιπαρατέθηκαν με την πραγματοποίηση γιγαντιαίων πρότζεκτ στον αγροτικό και τον εξορυκτικό τομέα.

Ήταν αυτή η αντίσταση, την οποία μπορεί κανείς να δει με τον καλύτερο τρόπο στους αγώνες των κοινοτήτων Tolima, ενάντια στην εταιρεία-γίγαντα των εξορύξεων χρυσού, την Anglo Gold Ashanti, που ένωσε τους αγρότες με τις μάζες των πόλεων μέσω οικολογικών κινημάτων.

Η κλιμάκωση των αγροτικών κινητοποιήσεων, μαζί με τις όλο και πιο αποτελεσματικές επιθέσεις ανταρτών εναντίον του στρατού, ειδικά του FARC-EP, δημιούργησαν το υπόβαθρο για την έναρξη ειρηνευτικών συνομιλιών ανάμεσα στο επαναστατικό κίνημα και την κυβέρνηση της Κολομβίας στα τέλη του 2012. Δυστυχώς, οι δυνατότητες μετασχηματισμού διαλύθηκαν εξαιτίας της απομόνωσης του πληθυσμού από τις διαπραγματεύσεις που έλαβαν χώρα στην Κούβα, της μη επιμονής στην ευρύτερη δυνατή λαϊκή συμμετοχή καθώς και εξαιτίας της έμφασης που δόθηκε σε αιτήματα που συμπεριελάμβανε το Σύνταγμα ούτως ή άλλως, εφόσον η εμμονή της Κυβέρνησης να μην θιχτεί το οικονομικό μοντέλο έγινε ανεκτή από την διαπραγματευτική ομάδα του FARC-EP.

Τελικά, η διστακτικότητα της κυβέρνησης να εφαρμόσει την οποιαδήποτε ουσιώδη αλλαγή, σε συνδυασμό με ένα αντάρτικο κίνημα που έβλεπε οποιαδήποτε μαζική συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις σαν απειλή στην «κυριότητα» της διαδικασίας, κατέληξε σε μία περιορισμένη, μη μεταρρυθμιστική, συνθήκη ειρήνης το 2016.

Το 2013, μία σειρά αγροτικών διαδηλώσεων –που ξεκίνησαν από καλλιεργητές καφέ τον Μάρτιο και ακολουθήθηκαν από κινητοποιήσεις καλλιεργητών κοκαΐνης στις παραμεθόριες περιοχές με την Βενεζουέλα– οδήγησαν σε μαζική αγροτική απεργία ενάντια στην συνθήκη ελεύθερου εμπορίου που είχαν υπογραφεί με τις ΗΠΑ το προηγούμενο έτος. Αυτή η αγροτική διαμαρτυρία έβγαλε εκατομμύρια κόσμου στους δρόμους και συγκέντρωσε μία δίχως προηγούμενο υποστήριξη στα αστικά κέντρα. Αφού 25 άνθρωποι σκοτώθηκαν και εκατοντάδες τραυματίστηκαν και συνελήφθησαν, η κυβέρνηση συμφώνησε να διαπραγματευτεί με τα αγροτικά συνδικάτα ξεχωριστά, αναλόγως τον κλάδο και την περιοχή.

Κατ' αυτό τον τρόπο, η συλλογική δύναμη που είχε συσσωρευθεί μέσα σε ένα μήνα διαδηλώσεων, κατακερματίστηκε και περιορίστηκε επιτυχημένα. Η παραδοσιακή αριστερά και τα κινήματα της, θορυβημένη πιθανώς από την ανεξαρτησία του κινήματος, επέλεξε να απέχει από τις διαδηλώσεις, δυσφημίζοντας την άμεση δράση ως «υπονομευτική» για την κυβέρνηση Σάντος και συνεπώς για την ειρηνευτική διαδικασία. Αντιθέτως, επικεντρώθηκαν σε μία μάταιη εκλογική στρατηγική, που απέφερε τα φτωχότερα αποτελέσματα την επόμενη χρονιά. **Δεν κατάλαβαν ότι η οργή στους δρόμους σπάνια διοχετεύεται μέσα από τις κάλπες.**

Σε έναν βαθμό, η ειρηνευτική διαδικασία –η οποία είχε περιγραφεί ως προσπάθεια «κατευνασμού» από αριστερούς επικριτές– μαζί με την εκλογοκεντρική στρατηγική της Αριστεράς έκαμψε την τάση για κλιμάκωση των κινητοποιήσεων την περίοδο 2008-2013. Αλλά αυτή η κατάσταση ήταν προσωρινή.

Και τώρα; Μαθαίνοντας από τα διδάγματα ενός πολύχρονου αγώνα

Οι σημερινές διαδηλώσεις είναι οι μεγαλύτερες από τον Σεπτέμβριο του 1977, όταν μία πολιτική απεργία ενάντια στο υψηλό κόστος ζωής, την καταστολή, την καταπίεση και τους χαμηλούς μισθούς, καταπνίγηκε βίαια από το κράτος. Το Διάταγμα περί Ασφάλειας του 1978 έδωσε σημαντικές εξουσίες στον στρατό και τα στρατοδικεία, για να αντιμετωπίσουν κάθε αντίδραση. Αργότερα, παρακρατικοί μηχανισμοί –βλ. «αποσπάσματα θανάτου»– εξαπλώθηκαν, και η ειδικής πρακτική των απαγωγών–εξαφανίσεων ξεκίνησε.

Ένα τμήμα της Αριστεράς πίστεψε πως ένα αντάρτικο πόλεων θα αναδυόταν κατευθείαν μετά την εμφάνιση του αντάρτικου της υπαίθρου – μία εκτίμηση που, αν και αποδείχθηκε λανθασμένη, δεν ήταν τελείως αβάσιμη μετά τα γεγονότα στη Νικαράγουα. Πυρήνες ενόπλων πολλαπλασιάζονταν όσο το Διάταγμα περί Ασφάλειας και η ολομέτωπη καταπίεση που ακολούθησε την πολιτική απεργία του 1977, οδήγησε πολλούς στρατευμένους αριστερούς στον ένοπλο αγώνα, καθώς έβλεπαν πως τα περιθώρια πολιτικής αντιπαράθεσης συρρικνώνονταν.

Είναι γνωστό το μοτίβο στην Κολομβία, πως κάθε λαϊκή κινητοποίηση φέρνει κρατική καταπίεση και η καταπίεση οδηγεί σε μεγέθυνση τα αντάρτικα κινήματα. Τα αστικά κέντρα παρέμεναν, ωστόσο, κατά πολύ, απροσπέλαστα για τους αντάρτες. Η παραδοσιακή Αριστερά έβλεπε τα γεγονότα σαν ευκαιρία για να συγκεντρώσει ψήφους και ως σημάδι πως οι άνθρωποι στρέφονται προς αυτή. Ωστόσο, θα δοκίμαζαν μεγάλη απογοήτευση με τα εκλογικά τους αποτελέσματα το 1978.

Και τώρα; Καθώς ο αριθμός των ανταρτών που απορρίπτουν την συμφωνία του FARC-EP με την κυβέρνηση αυξάνεται, είναι φανερό πως υπό τις παρούσες συνθήκες και δεδομένης της απροθυμίας της κυβέρνησης να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την συνθήκη, είναι ορατό το ενδεχόμενο αναζωπύρωσης του ένοπλου αγώνα στην ύπαιθρο.

Ωστόσο, τα αστικά κέντρα έχουν εντελώς διαφορετική δυναμική και η λογική του ένοπλου δεν φαίνεται πως μπορεί να φέρει τις

αλλαγές εκείνες στις οποίες προσβλέπει η πλειοψηφία του πληθυσμού.

Παρομοίως, οι άνθρωποι στην Κολομβία δεν εκφράζουν αναγκαστικά την οργή και την αγανάκτησή τους μέσω των εκλογών. Συνεπώς, τα συμπεράσματα από το 1977, τόσο από την ένοπλη Αριστερά όσο και από την παραδοσιακή, πιθανότατα δεν είναι εφαρμόσιμα στο παρόν.

Αν και θα ήταν εξαιρετικά κοντόφθαλμο το να αγνοήσουμε την δύναμη της ακροδεξιάς και του Ουριμπισμού (πολιτικό ρεύμα αναφερόμενο στον πρόεδρο της Κολομβίας την περίοδο 2002-2010, Αλβάρο Ουρίμπε), είναι ξεκάθαρο πως όποια νομιμοποίηση κι αν είχε αυτή, εξατμίστηκε για τον περισσότερο κόσμο. Αλλά, αν μία προοδευτική εναλλακτική δεν καλύψει το κενό, τότε ο δρόμος θα ανοίξει για μία απολυταρχική επίλυση στην κρίση ηγεμονίας, όπως ακριβώς έγινε το 1977-78. Όσον αφορά αυτό το ενδεχόμενο, ο Μαρτίνεζ του CUT δηλώνει πως:

*Προσπαθούμε να συνεχίσουμε με διαρκείς δράσεις [...] η 21η (εν. Νοέμβρη) ήταν μια εκπληκτική επίδειξη μαχητικού πνεύματος. Έγιναν *cacerolazos* σε όλη τη χώρα [...] Οπότε η καταστολή πιθανότατα θα χειροτερέψει, γιατί έχουμε μία ακροδεξιά κυβέρνηση. Αλλά οι άνθρωποι δεν αντέχουν άλλο, όμως χωρίς σαφή κατεύθυνση οι άνθρωποι δεν ξέρουν προς τα που να βαδίσουν, αυτό θα συμβεί και πρέπει να είμαστε προετοιμασμένοι.*

Δεδομένης της πρότερης εμπειρίας, θα ήταν επίσης ανόητο να βασιζόμαστε στις κάλπες για μία αρμόζουσα απάντηση στην κρίση. Το μαχητικό πνεύμα των ανθρώπων πρέπει να οργανωθεί ανεξάρτητα, γύρω από τα πιο άμεσα αιτήματα τους: επιτροπές συνταξιούχων, νεολαίων, γυναικών, για τα μυριάδες αιτήματα. Πρέπει να οργανωθούν για να ασκήσουν πίεση και να εμπλακούν με άμεση δράση – το διακύβευμα που τέθηκε στους δρόμους θα κερδηθεί στους δρόμους. Θα πρέπει επίσης να δράσουν συλλογικά και κανένας ιδιαίτερος τομέας δεν θα πρέπει να εμπλακεί σε ξεχωριστές διαπραγματεύσεις όπως έγινε το 2014: το κλειδί είναι

η ενότητα.

Το εργατικό κίνημα πρέπει να είναι δυνατό και να δώσει το παράδειγμα. Σε σχέση με το μέγεθος της κρίσης που αντιμετωπίζει το πολιτικό κατεστημένο, υπάρχει η ανάγκη να έρθει η δύναμη από τα κάτω. Μιλώντας στο ROAR, ένας ακτιβιστής από τις εργατικές συνοικίες του Κάλι σημείωσε τα εξής:

Η κατάσταση είναι θερμή. Οι άνθρωποι τώρα πιστεύουν ότι η κατάσταση μπορεί όντως να αλλάξει. Αλλά χρειάζεται να είμαστε σταθεροί και να απαιτήσουμε την άμεση παραίτηση του Ντούκε. Δεν μπαίνουμε σε καμία διαπραγμάτευση μαζί του. Και γιατί να μπούμε; Δεν τηρεί ποτέ τις υποσχέσεις του. Θα αξιοποιήσει τις διαπραγματεύσεις μόνο σαν αντιπερισπασμό, ώστε οι άνθρωποι να συναινέσουν με κάποια συμφωνία που δεν πρόκειται να τηρήσει. Αυτή η κυβέρνηση πρέπει να πέσει.

Αυτή η προειδοποίηση γίνεται όλο και πιο επίκαιρη τώρα που η κυβέρνηση καλεί σε εθνικό διάλογο, πιθανότατα για να φθείρει το κίνημα. Ένας αγρότης ακτιβιστής από το Πουτουμάγιο εξηγεί:

Πάντα υποστηρίζαμε πως είναι ένα κράτος-μαφία, αλλά όποτε μας καλούν να κάτσουμε μαζί τους για καφέ, τρέχουμε να παρουσιαστούμε και με αυτό τον τρόπο το νομιμοποιούμε. Χρειάζεται να είμαστε πιο συνεκτικοί.

Ο Μαρτίνεζ από το CUT επίσης τονίζει:

Την Τρίτη 26 [Νοεμβρίου], η Εκτελεστική Επιτροπή της πολιτικής απεργίας θα αποφασίσει σχετικά με την πρόταση. Η κυβέρνηση μιλάει για εθνική συμφωνία με τους δημαγωγούς, όχι με τις λαϊκές οργανώσεις στην πραγματικότητα. Δεν θέλουμε άλλες υποσχέσεις. Ξέρουν τα αιτήματά μας: κοινωνική πρόνοια, εργατικά δικαιώματα. Ο διάλογος για την κυβέρνηση είναι ένας τρόπος να επιβάλλουν τις θέσεις τους, δεν πρέπει να είμαστε αφελείς ως προς αυτό.

Η τελευταία αυτή κρίση στην Κολομβία απέχει πολύ από το να επιλυθεί. Η πρόκληση για τις λαϊκές κινητοποιήσεις συνίσταται

στη διατήρηση του μομέντουμ, στη μετατροπή της οργής σε οργάνωση, των σλόγκαν σε προτάσεις που θα πρέπει να κερδηθούν στον δρόμο, την ίδια στιγμή που πρέπει το κίνημα να παραμείνει ενωμένο και να αποφύγει τον κίνδυνο του κατακερματισμού.

Την ίδια ώρα, άσκοπες διαπραγματεύσεις, εν είδη μεταμέλειας πρέπει να αποφευχθούν, καθώς και οι προβοκάτσιες που μπορεί να στρέψουν μερίδες των διαδηλωτών να συγκρουστούν μεταξύ τους. Ένα κύμα αγροτικών ταραχών ετοιμάζεται για το επόμενο έτος, όταν θα ενωθεί με μία νέα γενιά εξεγερμένων των πόλεων, που έμαθαν το μάθημά τους με τον σκληρό τρόπο. Τότε θα υπάρξει η ευκαιρία να δοθεί το τελειωτικό χτύπημα στην ακροδεξιά. Αν οι ολιγάρχες της Κολομβίας πιστεύουν όντως πως αυτή είναι μία περαστική κατάσταση που θα συντριβεί μέσω παραπλάνησης και καταπίεσης, θα τα βρουν μπροστά τους.

Ο Γοργοπόταμος και το φαντασιακό της «Ενιαίας και Εθνικής» Αντίστασης

του Βασίλη Γεωργάκη

Λίγες μέρες πριν, στις 24 Νοέμβρη, έλαβε χώρα η εκδήλωση για την επέτειο της ανατίναξης του Γοργοποτάμου στις 25 Νοεμβρίου 1942. Ανάμεσα σε όλους τους άλλους, στην εκδήλωση παραβρέθηκαν και μπόλικά στελέχη της Νέας Δημοκρατίας, με τον υπουργό Χρήστο Σταϊκούρα να μεταφέρει την «τιμή και αναγνώριση της κυβέρνησης και του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη». Ο Σταϊκούρας, ένας εκπρόσωπος της παράταξης του Σαμαρά, του Γεωργιάδη, του Βορίδη καθώς και του νεόκοπου ακροδεξιού

Μπογδάνου, κατά τον οποίο πρέπει επιτέλους να ξεπεράσουμε τα ταμπού μας και να στείλουμε τους πρόσφυγες σε ξερονήσια. Όλοι αυτοί μπορούν να γυροφέρνουν σε τέτοιου τύπου εκδηλώσεις χωρίς να φαίνεται σε κανέναν παράταιρο, αν μη τι άλλο. Αυτό, φυσικά, κάθε άλλο παρά δεδομένο ήταν πριν, όχι και τόσα πολλά, χρόνια.

Η κρατική παρουσία σε μία εκδήλωση τιμής για το αντιστασιακό κίνημα όχι μόνο δεν ήταν δεδομένη, αλλά πριν το 1974 θα ήταν ανήκουστη. Η μόνη αξιοσημείωτη εξαίρεση ήταν αυτή του Γοργοποτάμου για μια σειρά από λόγους. Η ανατίναξη της γέφυρας ήταν μία επιχείρηση η οποία πραγματοποιήθηκε με την συνεργασία ανταρτών τόσο του ΕΛΑΣ όσο και του ΕΔΕΣ, σε μία εποχή όπου η σκληρή σύγκρουση ανάμεσα στις δύο οργανώσεις δεν είχε ακόμη διαφανεί. Υπό αυτό το πρίσμα, η επιχείρηση αυτή θα μπορούσε άνετα να προβληθεί ως μία ακόμη απόδειξη των ικανοτήτων που μπορούσε να επιδείξει ο ελληνικός λαός, όταν επικρατούσε η περίφημη «εθνική ομοψυχία», σχήμα που μετατράπηκε σε κυρίαρχη αφήγηση όσον αφορά τον ελληνο-ιταλικό πόλεμο του 1940-41. Άλλωστε η ανατίναξη της γέφυρας αποτέλεσε και βασικό σημείο στην επιχειρηματολογία του Ναπολέοντος Ζέρβα, στην προσπάθειά του να αναγνωριστεί επίσημα η «Εθνική Αντίσταση» κατά την περίοδο του Εμφυλίου Πολέμου, όπως και έγινε τελικά τον Απρίλιο του 1949, με την εξαίρεση φυσικά του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, του σημαντικότερου -γενικά- κοινωνικού κινήματος που εμφανίστηκε στην ιστορία του ελληνικού κράτους.

Στα χρόνια της μετεμφυλιακής εθnikοφροσύνης που ακολούθησαν, η Αντίσταση της περιόδου 1941-44 και το αίτημα για την αναγνώρισή της από το κράτος έγιναν βασικό αίτημα της ΕΔΑ και του κόσμου της Αριστεράς ευρύτερα, με τον Εμφύλιο να παραμερίζεται. [1] Στην ίδια κατεύθυνση, αν και με τελείως διαφορετικές αφετηρίες και στοχεύσεις, άρχισε να κινείται κι ένα σημαντικό τμήμα του χώρου του Κέντρου, ιδιαίτερα μετά τις εκλογές της «Βίας και Νοθείας» του 1961. Η Ένωση Κέντρου αρχίζει να προβάλλει στον δημόσιο λόγο το δίπολο Δεξιά/Αντιδεξιά και σε αυτή την προσπάθεια, η περίοδος της Κατοχής εμφανίζεται στην ρητορική της, με έκδηλη την πρόθεση

να απενοχοποιηθεί η ΕΑΜική αντίσταση· αυτό δεν σήμαινε φυσικά πως είχε απεμπολήσει τον αντικομμουνιστικό χαρακτήρα, όπως είχε διαμορφωθεί από τον Γεώργιο Παπανδρέου. [2]

Στα πλαίσια αυτής της στροφής, στις 29 Νοεμβρίου του 1964 η κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου αποφάσισε να διοργανώσει επίσημη τελετή για να τιμήσει την ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που κυβέρνηση προέβαινε σε τέτοια ενέργεια – έως τότε στην τελετή παρίσταντο άνθρωποι της Αντίστασης χωρίς κάποια κυβερνητική παρουσία. Η απόφαση αυτή της κυβέρνησης έδωσε στον εορτασμό χαρακτήρα αναγνώρισης της Αντίστασης, με αποτέλεσμα την συρροή χιλιάδων ανθρώπων στον χώρο, οι οποίοι μετακινήθηκαν οργανωμένα κυρίως από την Αθήνα.

Η δυσκολία πρόσβασης, η άρνηση των αρχών να επιτρέψουν την κατάθεση στεφάνων από τις αντιστασιακές οργανώσεις και κυρίως η παρουσία χωροφυλάκων και γνωστών διωκτών των αριστερών, όπως ο «κομμουνιστοφάγος» βουλευτής Καλαντζής, προκάλεσαν φοβερή ένταση.

Ο εορτασμός μετατράπηκε σε τραγωδία, όταν μία νάρκη εξερράγη σκορπίζοντας τον θάνατο: ο απολογισμός ήταν 13 νεκροί (ανάμεσα τους κι ένα δωδεκάχρονο κορίτσι) και πάνω από 45 τραυματίες.

Το πώς βρέθηκε εκεί η νάρκη παραμένει ασαφές· η επίσημη εκδοχή έκανε λόγο για ξεχασμένη νάρκη από την εποχή του Εμφυλίου, ενώ από την πλευρά της ΕΔΑ γινόταν λόγος για πρόσφατη τοποθέτηση της νάρκης ώστε να προκληθεί μακελειό. Οι θυελλώδεις συζητήσεις που ακολούθησαν στο Κοινοβούλιο αποκάλυψαν και τα όρια της φιλελευθεροποίησης του μετεμφυλιακού καθεστώτος. Ο Γ. Παπανδρέου κατηγορήσε την ΕΔΑ για τον συνωστισμό, ενώ δεν έχασε την ευκαιρία να εξαπολύσει μύδρους κατά του ΕΑΜ. Την ίδια στιγμή η ΕΡΕ, από την πλευρά της, κατηγορήσε την κυβέρνηση πως άφησε τους συγκεντρωμένους να «περιυβρίζουν» το στράτευμα, αγνοώντας πλήρως τα θύματα της έκρηξης. Για λογαριασμό της Αριστεράς απάντησε ο Ηλίας Ηλιού, υπομένοντας

ΠΑΣΟΚ επέλεξε ως μέρα μνήμης της «Εθνικής Αντίστασης» την 25^η Νοεμβρίου, επέτειο της ανατίναξης της γέφυρας του Γοργοποτάμου. Όπως προαναφέραμε, η συγκεκριμένη επιχείρηση πληρούσε όλα τα κριτήρια για να ταιριάζει στο χλιαρό αφήγημα που ετοιμάζε το ΠΑΣΟΚ, στο οποίο θα προβάλλονταν κατά κύριο λόγο ο εθνικός και αντιφασιστικός χαρακτήρας της Αντίστασης και σε καμία περίπτωση τα κοινωνικά και ταξικά χαρακτηριστικά του ΕΑΜικού κινήματος.

Λίγα χρόνια μετά, το νέα αφήγημα που χτίζεται σταδιακά -και αναλόγως με τις πολιτικές περιστάσεις- μετουσιώθηκε στον εορτασμό της επετείου του 1986. Εν μέσω ραγδαίας πόλωσης, με την ανάληψη της ηγεσίας της Νέας Δημοκρατίας από τον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη, με εμπρηστικά συνθήματα, όπως το «Σήμερα πεθαίνει ο σκύλος των Ες – Ες», και τα πρωτοσέλιδα της «Αυριανής» να κυριαρχούν στον δημόσιο λόγο, ο Ανδρέας Παπανδρέου μεταβαίνει αυτοπροσώπως στον Γοργοπόταμο, για να μιλήσει σε μία λαοθάλασσα που ανεμίζει πλαστικές ελληνικές σημαίες, ενώ παντού το σύνθημα «Ζήτω η Ενιαία Εθνική Αντίσταση» κυριαρχεί. Έχοντας καταφέρει να προσελκύσει στο ΠΑΣΟΚ βετεράνους της Αντίστασης όπως ο Μάρκος Βαφειάδης αλλά και αμφιλεγόμενες φιγούρες όπως ο Ευάγγελος Γιαννόπουλος (του οποίου η συμμετοχή στην Αντίσταση και τον ΕΛΑΣ παραμένει σε μεγάλο βαθμό μυστήριο), ο Αν. Παπανδρέου καταφέρνει να αξιοποιήσει την Αντίσταση και να την μετατρέψει σε ένα νερόβραστο αφήγημα, πλήρως ενσωματωμένο στον λαϊκίστικο, τριτοκοσμικό σοσιαλισμό που λάνσαρε ακόμα εκείνη την εποχή.

Η Αντίσταση, η απόληξη του κοινωνικού μετασχηματισμού και των αγώνων που τον συνόδευαν, αγώνων που είχαν εμφανιστεί και ενταθεί ήδη κατά τον Μεσοπόλεμο, μετατράπηκε σε μία σούπα εθνικοπατριωτικού αγώνα με μία δόση αιτημάτων για εκδημοκρατισμό της πολιτικής ζωής.

Το αφήγημα αυτό αποδείχτηκε εξαιρετικά ανθεκτικό στο χρόνο και απέδωσε καρπούς και στον χώρο της βιβλιογραφικής παραγωγής, με τον «Αρχηγό των Ατάκτων» του Χαριτόπουλου να καταλαμβάνει

περίοπτη θέση, σε μία προσπάθεια να αποσυνδεθεί μερικώς –αν όχι πλήρως– το ΕΑΜ από το Κομμουνιστικό Κόμμα και το πρόγραμμά του.

Η περίπτωση του Γοργοπόταμου είναι ενδεικτική και χαρακτηριστική όλων αυτών των τελετών που επιχειρούν να μεταφράσουν και να πραγματώσουν στον δημόσιο χώρο ένα συγκεκριμένο αφήγημα: συνήθως το μόνο που καταφέρνουν είναι να εξυπηρετήσουν την υπάρχουσα κατάσταση, μεταφράζοντας γεγονότα του παρελθόντος σε αφηγήσεις βολικές για το υπάρχον status quo, όπως και είναι το αφήγημα της “Εθνικής” Αντίστασης. Γιατί είναι αδύνατον να μεταφράσεις σε μία δημόσια τελετή το εύρος του μετασχηματισμού που βίωσε η ελληνική κοινωνία στα πλαίσια του αντιστασιακού κινήματος. Η εμμονή –δικαιολογημένη σε μεγάλο βαθμό– της Αριστεράς να κερδίσει χώρο στη δημόσια σφαίρα μέσω της αναγνώρισης της Αντίστασης και η πολιτική επένδυση σε τέτοιες επετείους, τελικά λειτούργησε υπέρ του αστικοδημοκρατικού καθεστώτος, το οποίο μπόρεσε να εντάξει στο κρατικό αφήγημα και την έννοια της «Ενιαίας Εθνικής Αντίστασης», με όλες τις δυσκολίες και αντιφάσεις που αυτή η διαδικασία εμπειρείχε. Μέχρι φυσικά να ξεπεράσουμε τα ταμπού μας, όπως δηλώνει και ο Κωνσταντίνος Μπογδάνος, και αγκαλιάσουμε και πάλι το παλιό καλό αφήγημα της Εθνικοφροσύνης – ενδεχόμενο όχι και τόσο απίθανο.

Παραπομπές

1. “Εισαγωγή” στο Ρίκη Βαν Μπουσχότεν, Τασούλα Βερβενιώτη, Ευτυχία Βουτηρά, Βασίλης Δαλκαβούκης, Κωνσταντίνα Μπάδα, (επίμ.), *Μνήμες και λήθη του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 19
2. Ελένη Πασχαλούδη, “Η χρήση του παρελθόντος στον πολιτικό λόγο: τα γεγονότα της δεκαετίας του 1940 στον πολιτικό λόγο των κομμάτων του Κέντρου (1950-1964), στο Ρίκη Βαν Μπουσχότεν, Τασούλα Βερβενιώτη, Ευτυχία Βουτηρά, Βασίλης Δαλκαβούκης, Κωνσταντίνα Μπάδα, (επίμ.), *Μνήμες και λήθη του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008, σ.σ. 287-290

3. Αναλυτική περιγραφή για τα γεγονότα της 29ης Νοεμβρίου αλλά και τα επακόλουθα βλ. Σπύρου Λιναρδάτου, *Από τον Εμφύλιο στη Χούντα*, Τόμος Ε', Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1988, σ.σ. 112-120. Σημαντική είναι και η μαρτυρία του Μιχάλη Παπακωνσταντίνου, υφυπουργού Εθνικής Άμυνας και εκπροσώπου της κυβέρνησης στον Γοργοπόταμο εκείνη την ημέρα. Ο Παπακωνσταντίνου είναι χαρακτηριστική περίπτωση ανθρώπου του Γ. Παπανδρέου, ο οποίος διατηρούσε πάρα πολλές επιφυλάξεις έναντι των προθέσεων της ΕΔΑ, ενώ καταφέρεται με έντονο τρόπο εναντίον του πλήθους που είχε συγκεντρωθεί στον Γοργοπόταμο, Μιχάλης Παπακωνσταντίνου, *Η Ταραγμένη Εξαετία (1961-1967)*, Τόμος 1, Εκδόσεις Προσκήνιο, Αθήνα 1997, σ.σ. 235-241
 4. Λαμπρινή Ρόρη, "Από το "δοσίλογο" Μητσοτάκη στην "νέα Βάρκιζα του '89": η μνήμη της δεκαετίας του '40 στον πολιτικό λόγο του ΠΑΣΟΚ,
 5. στο Ρίκη Βαν Μπουσχότεν, Τασούλα Βερβενιώτη, Ευτυχία Βουτηρά, Βασίλης Δαλκαβούκης, Κωνσταντίνα Μπάδα, (επίμ.), *Μνήμες και λήθη του ελληνικού Εμφυλίου Πολέμου*, Εκδόσεις Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη 2008, σ.σ. 296-297
-

Χιλή: Το τέλος της νεοφιλελεύθερης αφήγησης

Η Χιλή ζει μια από τις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις μετά την επιστροφή τους στη δημοκρατία το 1990. Από τις 19 Οκτώβρη πολίτες διαφόρων πόλεων της Χιλής βρίσκονται στους δρόμους και ζητούν μια ζωή άξια να βιωθεί από όλους και όχι από τους λίγους. Ακολουθεί η συνέντευξη που πήρε η Βαβυλωνία από την ακτιβίστρια-φεμινίστρια Bree Busk, η οποία συμμετέχει στις κινητοποιήσεις στο Σαντιάγκο της Χιλής.

Μετάφραση: Θεόφιλος Βανδώρος

Επιμέλεια: Ελιάννα Καναβέλη, Στέφανος Μπατσής

Βαβυλωνία: Λίγο πριν το ξέσπασμα της εξέγερσης, η Χιλή είχε χαρακτηριστεί σύμφωνα με τα λεγόμενα του Προέδρου Πινέιρα ως “μία όαση μέσα στη καρδιά της ανήσυχης Λατινικής Αμερικής”, συνεπώς δεν έχουμε παρά να θεωρήσουμε τη Χιλή ως ένα γίγαντα που κοιμάται. Κάτω από την ήρεμη επιφάνεια, ποιες ήταν οι κοινωνικές δυναμικές που οδήγησαν στην τρέχουσα εξέγερση όλης της χώρας;

Bree Busk: Η παρούσα κυβέρνηση είχε επενδύσει πολλά στην προβολή της Χιλής προς τον έξω κόσμο ως χώρα της σταθερότητας και των πολιτικών που είναι φιλικές προς την επιχειρηματικότητα. Επίσης, πολλοί Χιλιανοί είχαν πιστέψει σε αυτό το όνειρο, πιστεύοντας πως οι νεοφιλελεύθερες οικονομικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν από τη δικτατορία του Πινοσέτ, τελικά θα τους ανέβαζαν στη μεσαία τάξη. Όμως είναι αδύνατο να αγνοηθεί το γεγονός πως το διευρυνόμενο χάσμα ανάμεσα στους πλούσιους και τους φτωχούς, καθορίζει κάθε πλευρά της ζωής σε αυτή τη χώρα. Εάν έχεις χρήματα, έχεις τη δυνατότητα πρόσβασης στο ιδιωτικό σύστημα υγείας όπως και στα καλύτερα σχολεία και Πανεπιστήμια. Αν δεν έχεις όμως είσαι δέσμιος σε ένα διαρκή αγώνα επιβίωσης. Οι χαμηλοί μισθοί, έναντι ενός πολύ υψηλού κόστους ζωής, οδηγούν πολλούς ανθρώπους να χρεωθούν. Η πραγματικότητα αυτή έχει γίνει ιδιαίτερα προφανής στον μέσο Χιλιανό και αρκετοί πολίτες οργανώνονται σε κοινωνικά κινήματα για να επιτεθούν στο σύστημα από διάφορες πλευρές. Η τρέχουσα εξέγερση δεν προκάλεσε τόσο μεγάλη έκπληξη επειδή ήρθε ως εξέλιξη 30 ετών κινήματων που απαιτούσαν την εξάλειψη της οικονομικής κληρονομιάς της δικτατορίας.

Διαδηλωτές στους δρόμους του Σαντιάγο ενώ στο βάθος καπνοί τυλίγουν την Plaza Italia. (Φωτογραφία Bree Busk)

B: Φαίνεται πως οι άμεσες διεκδικήσεις των κινητοποιήσεων είναι η άμεση παραίτηση του προέδρου Πινέιρα και ένα νέο σύνταγμα. Ας υποθέσουμε πως σύντομα ικανοποιούνται και τα δύο αιτήματα. Τι πρόκειται να αλλάξει στη Χιλή; Τα αιτήματα αυτά, στοχεύουν περισσότερο στο συμβολικό επίπεδο ή μήπως είναι απαραίτητα για τη θεραπεία των οικονομικών ανισοτήτων;

B.B: Πιστεύω πως η κυβέρνηση Πινέιρα θα ήθελε πάρα πολύ, όλα αυτά να παραμεριστούν. Μετά από το πρώτο Σαββατοκύριακο της εξέγερσης, άρχισε να προσφέρει ψευδο-μεταρρυθμίσεις σαν να μοίραζε κομφετί τις Απόκριες. Όμως αυτές οι μεταρρυθμίσεις δεν ήταν εκείνες που ήθελε ο λαός. Εάν πρότεινε ένα νέο σύνταγμα, ο λαός θα το αρνιόταν αμέσως επειδή το αίτημα είναι για μία συντακτική συνέλευση από τα κάτω, δηλαδή, ένα σύνταγμα που θα εκπορεύεται από το λαό και όχι από την κυβέρνηση. Αν επιτύχουμε αυτή τη διαδικασία, πιστεύω πως θα ήταν πολύ

σημαντικό για τη χώρα. Το σύνταγμα γράφτηκε κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και υπηρετεί ως νομική βάση για τις σκληρές οικονομικές πολιτικές ενάντια στις οποίες ξεσηκώθηκε ο λαός. Επίσης προστατεύει κάποιες αυταρχικές πρακτικές που ο λαός θέλει να τις δει να καταργούνται. Βέβαια, κάποιοι άλλοι ελπίζουν πως η διαδικασία των συνταγματικών συνελεύσεων θα σταθεί ικανή να θεσμίσει άμεση δημοκρατία στο επίπεδο της γειτονιάς. Αν συντονιστούν όλες μαζί, αυτές οι οριζόντιες οργανώσεις γειτονιάς θα μπορούσαν να γίνουν η βάση μιας αληθινής αντιεξουσίας, ικανής να απαιτήσει πολλά περισσότερα.

B: Παρακολουθώντας βίντεο από τις κινητοποιήσεις ή κοιτάζοντας φωτογραφίες των διαδηλώσεων, παρατηρούμε κυρίως σημαίες της Χιλής και ελάχιστα αριστεριστικά, κομμουνιστικά και αναρχικά πανό και πλακάτ. Αναρωτιόμαστε ποιος είναι ο ρόλος τους; Κατά πόσο και με ποιο τρόπο προσπαθούν να μεταστρέψουν τη διάθεση της εξέγερσης προς ένα πιο αντικαπιταλιστικό ή και επαναστατικό δρόμο;

B.B: Είναι απόλυτα ακριβές το γεγονός πως τα πολιτικά κόμματα δεν κινητοποιούνται με τις σημαίες τους στις μεγαλύτερες διαδηλώσεις και πορείες. Σε ένα επίπεδο αυτό δείχνει πόσο ενωμένος αισθάνεται ο λαός αυτή τη στιγμή. Νιώθουν περισσότερο ως Χιλιανοί παρά ως μέλη ενός συγκεκριμένου πολιτικού κόμματος. Από τη έναρξη της εξέγερσης αρκετά νέα σύμβολα έχουν κάνει την εμφάνισή τους, συμπεριλαμβανομένης μιας εκδοχής της χιλιανής σημαίας που είναι σχεδόν τελείως μαύρη. Αυτή τη στιγμή, με αυτή τη μαύρη εικόνα εκφράζεται το πώς αισθάνονται οι άνθρωποι για τη χιλιανή δημοκρατία. Υπάρχει, επίσης, το γεγονός πως τούτες οι κινητοποιήσεις στοχεύουν σε περισσότερα από τη συντηρητική κυβέρνηση του Πινέιρα. **Τα αριστερά κόμματα που συμμετείχαν στην κυβέρνηση, μετά την επιστροφή της δημοκρατίας το 1990, είναι επίσης ένοχα στα μάτια του λαού.** Όταν βρέθηκαν στην εξουσία, τόσο τα αριστερά όσο και τα δεξιά κόμματα, διατήρησαν τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που κληρονόμησαν και κατέφυγαν στη βία ενάντια στον πληθυσμό. Στην πραγματικότητα, παρά τη μεγάλη τους βάση, τα αριστερά κόμματα

άφησαν πίσω τους τα πολλά και εντυπωσιακά κοινωνικά κινήματα. Τώρα φυσικά, τα κόμματα αυτά ανυπομονούν να γίνουν οι μεσολαβητές ανάμεσα στο λαό και την κυβέρνηση και εργάζονται σκληρά για να ρευστοποιήσουν τα τρέχοντα γεγονότα σε μελλοντικές εκλογικές νίκες. Το πιθανότερο αποτέλεσμα είναι πως οι προσπάθειές τους θα διασπάσουν και θα εξασθενήσουν το κίνημα.

B: Η αστυνομική βαρβαρότητα είναι προφανής και ο στρατός είναι παρών στους δρόμους. Πολλοί αναλυτές υποστηρίζουν πως οι λόγοι για την επιτυχία των κινητοποιήσεων είναι ότι οι νέοι δεν έχουν μνήμες από τη δικτατορία του Πινοσέτ και πως αυτό το γεγονός τους κάνει ατρόμητους. Πώς νιώθουν σήμερα οι Χιλιανοί για την κρατική καταστολή; Νιώθουν ότι είναι δυνατό να συμβεί ένα άλλο πραξικόπημα; Πώς οργανώνουν και υπερασπίζονται τις συνελεύσεις τους, τις διαμαρτυρίες τους, τις πολιτικές τους;

B.B.: Πέρασα τα πρώτα 30 χρόνια της ζωής μου στις ΗΠΑ και όταν έφτασα στη Χιλή σοκαρίστηκα από τη λαϊκή δυσαρέσκεια ή και το μίσος ενάντια στους “racos” ή μπάτσους στη Χιλή. Ακόμα και άνθρωποι που δεν είχαν σχέση με την πολιτική είχαν μία αρνητική εικόνα για αυτούς. Η “ατρόμητη γενιά” ξεκίνησε μεγαλειώδεις φοιτητικές εξεγέρσεις το 2006 και ξανά το 2011 ως το 2013, κινητοποιώντας μία τεράστια μάζα υποστήριξης γύρω από αιτήματα για τα βασικά δικαιώματα, όπως η εκπαίδευση και το τέλος των ιδιωτικοποιήσεων σε όλες τους τις μορφές. Οι μαθητές γυμνασίου είναι γνωστό πως τακτικά εμπλέκονται σε συμπλοκές με την αστυνομία, με συνέπεια να έχουν κακοποιηθεί, συμπεριλαμβανόμενων και περιπτώσεων βασανιστηρίων. Όλα αυτά συνέβησαν σε καθεστώς “δημοκρατίας”. Στην παρούσα κατάσταση, μπορείς να δεις τη βαρβαρότητα σε μία τρομακτική κλιμάκωση. Η αστυνομία χρησιμοποιεί όπλα απώθησης πλήθους για να φιμώσει ή ακόμα και να σκοτώσει νεαρούς διαδηλωτές. Μέχρι τώρα πάνω από 200 άνθρωποι έχουν χάσει την όραση τους.

Όλα αυτά έρχονται να συμπληρώσουν ένα μεγάλο κατάλογο καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως απαγωγές και σεξουαλικά βασανιστήρια.

Ακόμα και άνθρωποι που δεν δέχτηκαν άμεσα πλήγματα, παραμένουν τραυματισμένοι όταν εκτίθενται σε τέτοια ακραία μορφή βίας. Για την παλαιότερη γενιά, το Καθεστώς Έκτακτης Ανάγκης ήταν ιδιαίτερα τρομακτικό. Για πρώτη φορά από τότε που ο Πινοσέτ καταψηφίστηκε και εγκατέλειψε την εξουσία, ο στρατός χρησιμοποιήθηκε για να καταστείλει τον πληθυσμό της Χιλής. Πολλοί αισθάνθηκαν πως γύρισε η δικτατορία. Εγώ προσωπικά ένιωσα τρομοκρατημένη καθώς παρακολουθούσα τα άρματα μάχης να κατεβαίνουν στους δρόμους. Δεν είχα ποτέ άλλοτε ανάλογη εμπειρία. Αν και το Καθεστώς Έκτακτης Ανάγκης έχει τελειώσει, η αστυνομία ενεργεί ουσιαστικά όπως ο στρατός και το επίπεδο της βίας είναι πολύ υψηλό. Σε αντίδραση, οι διαδηλωτές έχουν δημιουργήσει το δικό τους δίκτυο “ άμεσης αντίδρασης ” μέσω του οποίου ιατρικό προσωπικό προσφέρει εθελοντικά τις υπηρεσίες του. Μπορείς να δεις ιατρικές ομάδες με προστατευτικές ασπίδες να ορμάνε ανάμεσα στους διαδηλωτές για να προσφέρουν βοήθεια. Αυτή την εβδομάδα έχουν γίνει ανοικτά καλέσματα για δωρεές ιατρικού υλικού και μόνο του αυτό, αντικατοπτρίζει το μεγάλο αριθμό των ανθρώπων που έχουν τραυματιστεί. Επί πλέον, ομάδες φίλων, γειτόνων και συντρόφων έχουν στήσει μέσω του WhatsUpp “καταλόγους παρουσιών” ώστε να βεβαιωθούν πως όλοι είναι καλά στο τέλος κάθε ημέρας. Σε ότι αφορά σε ένα επερχόμενο πραξικόπημα, δεν νομίζω πως είναι πιθανό και δεν έχω ακούσει καμία υπόθεση γύρω από αυτό το θέμα. Ανεξάρτητα από όλες τις κινητοποιήσεις, η κυβέρνηση είναι ακόμα αξιοθαύμαστα σταθερή και δεν βλέπω καμία ξεχωριστή δύναμη, είτε από αριστερά ή και από δεξιά, έτοιμη ώστε να την ανατρέψει.

B: Η Χιλή έχει ένα από τα πιο ισχυρά φεμινιστικά κινήματα. Πιστεύεις πως αυτό έχει επηρεάσει την παρούσα κατάσταση; Ποια είναι η φεμινιστική προσέγγιση των των κινητοποιήσεων;

B.B.: Είμαι μέλος του Coordinadora Feminista 8 de Marzo (Φεμινιστικό Συντονιστικό της 8ης Μαρτίου), του συνασπισμού που ξεκινώντας από το 2018, υπήρξε ο κεντρικός πολιτικός κορμός του κινήματος. Κάτι το οποίο βρίσκω ιδιαίτερα

ενδιαφέρον είναι πως όπως τα άλλα κινήματα που δημιούργησαν μεγάλες κινητοποιήσεις μέσα στο χρόνο (το φοιτητικό και το κίνημα ενάντια στο διεφθαρμένο σύστημα συντάξεων), το φεμινιστικό κίνημα στη Χιλή επικεντρώθηκε ουσιαστικά στη σκληρότητα του νεοφιλελευθερισμού.

Σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, τα φεμινιστικά κινήματα έχουν αιτήματα να σταματήσουν οι γυναικοκτονίες ή να νομιμοποιηθούν οι εκτρώσεις. Την ίδια στιγμή οι Χιλιανές φεμινίστριες διαδήλωσαν με ένα πανό που έγραφε: "Ενάντια στο καθεστώς της διαρκούς επισφάλειας της ζωής".

Κατά κάποιο τρόπο, η τελευταία αυτή περίοδος έντονης φεμινιστικής δραστηριότητας ήταν ο αεροδιάδρομος από όπου απογειώθηκε το αεροπλάνο της πλήρους εξέγερσης. Κι αυτό συνέβη επειδή το Φεμινιστικό Συντονιστικό της 8^{ης} Μάρτη θεωρούσε πως ο φεμινισμός ήταν μια ικανή δύναμη για να ενώσει τα πολλά κοινωνικά κινήματα της χώρας. Κινήματα που επανενεργοποιήθηκαν χάρη στην ενέργεια που δημιούργησε το φεμινιστικό κύμα του 2018. Κοιτώντας προς τα πίσω, νομίζω πως μπορώ να πω ότι η θεώρηση τους ήταν η ορθή. Οι φεμινίστριες κατάφεραν να ενοποιήσουν ως ένα βαθμό την αριστερά και να δημιουργήσουν συμμαχίες ανάμεσα στους φοιτητές, τους συνδικαλιστές, το κίνημα κατά των φόρων και τις οργανώσεις δικαιωμάτων των μεταναστών. Αυτές οι συμμαχίες αντιπροσωπεύουν δυνητικά μία πηγή οριζόντιων δομών για την εξέγερση. Δυστυχώς όμως, εμφανίζονται ρωγμές ήδη καθώς διάφορες δυνάμεις αρχίζουν να διαχωρίζονται πάνω σε ιδεολογικά ζητήματα ή ακόμα και να συγκρούονται για την την εξουσία. Πέρα από αυτά, το κίνημα, επιφανειακά, βρίσκεται σε άνθηση. Η πορεία των φεμινιστριών της περασμένης Παρασκευής ήταν μεγαλειώδης, με φοβερή ενέργεια. Τόσο οι οργανωμένες, όσο και οι ανεξάρτητες φεμινίστριες, εμπλέκονται διαρκώς σε δράσεις διαμαρτυρίας και προπαγάνδας. Ένα από τα συνθήματα που ξεπήδησε το 2018 είναι: " Ποτέ ξανά στην πίσω θέση. Δεν θα ξαναγίνει επανάσταση χωρίς εμάς". Οι φεμινίστριες σίγουρα θέτουν αυτή τη δέσμευση στην

πράξη σε τούτη την εξέγερση.

Από την πορεία που κάλεσαν φεμινιστικές συλλογικότητες στις 8 Νοέμβρη (Φωτογραφία Romina Akemi)

B: Υπάρχει μία μακρά ιστορία σεξουαλικής και πολιτικής βίας στη Χιλή και τη Λατινική Αμερική σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους όπως αυτές που περνάει τώρα η χώρα. Πιστεύεις πως όλη αυτή η έμφυλη βία που ασκείται στα σώματα των γυναικών εκφράζει μία προσπάθεια έμφυλης πειθάρχησης και ελέγχου των γυναικών;

B.B.: Απαντώ με απόλυτο τρόπο ναι! Εδώ και πολλά χρόνια υπήρξε θέση του φεμινιστικού κινήματος ότι η κρατική βία και η πατριαρχική βία είναι βαθιά διασυνδεδεμένες. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας οι γυναίκες υπέστησαν βιασμούς και σεξουαλικά βασανιστήρια. Αυτό δεν γινόταν μόνο για να πειθαρχήσουν ατομικά “τον εχθρό” αλλά για να δημιουργήσουν ένα τρομακτικό

παράδειγμα ως προς το τι μπορεί να σου συμβεί αν δεν καθίσεις πειθήνια στο σπίτι. Τώρα έχουμε καταγγελίες για βιασμούς και σεξουαλικά βασανιστήρια με καθεστώς δημοκρατίας. Άρα μπορείτε να αντιληφθείτε το γιατί ο λαός δεν θα συγχωρήσει ποτέ τον Πινέιρα για όλα αυτά, ανεξάρτητα από το τι θέλει να προσφέρει.

Η Bree Busk είναι Αμερικανίδα αναρχική που ζει στο Σαντιάγκο της Χιλής. Εκεί είναι ενεργή στο φεμινιστικό κίνημα μέσω των συνελεύσεων March 8th Art και της Propaganda Brigade. Όταν δεν ζωγραφίζει τοιχογραφίες ή πραγματοποιεί καλλιτεχνικές παρεμβάσεις, συνεχίζει να προσθέτει κεφάλαια στο χρονολόγιο της εξελισσόμενης κατάστασης στη Χιλή, γράφοντας στα αγγλικά. Είναι ακτιβίστρια της ελευθεριακής κομμουνιστικής οργάνωσης φεμινιστριών Solidaridad.

Συνέντευξη Γιάννη Γιουλούντα (Δεύτερο Μέρος)

Την συνέντευξη επιμελήθηκαν η Μαριλένα Ευσταθιάδη και ο Αναστάσης Τ.

Σήμερα δημοσιεύουμε το δεύτερο και τελευταίο μέρος της συζήτησης με τον Γιάννη Γιουλούντα, η οποία και πραγματοποιήθηκε στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο “Αλιμούρα”, στα Γιάννενα.

Βαβυλωνία: Φεύγοντας από τα Κίτρινα Γιλέκα, ένα άλλο θέμα που μας απασχολεί, όπως κι εσάς φαντάζομαι, είναι η άνοδος της Λεπέν. Υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι θα είναι η επόμενη κυβέρνηση. Πώς το βλέπεις εσύ το θέμα;

Γιάννης Γιουλούντας: Υπάρχει, όντως, μεγάλη πιθανότητα να κερδίσει η Λεπέν τις επόμενες εκλογές. Αυτό δε σημαίνει ότι ο

φασισμός θα φτάσει στην κυβέρνηση σε δυόμισι χρόνια, την άνοιξη του 2022. Ο φασισμός βρίσκεται ήδη στην κυβέρνηση και άμα βγει η Λεπέν θα γίνει πιο έντονος. Αυτό που εννοώ είναι ότι μέσα σε αυτήν την κοινωνία, που είναι ήδη εξουσιαστική, που η ιεραρχία βρίσκεται παντού: στις σχέσεις, στην εκπαίδευση, στα εργοστάσια, στο σύστημα υγείας... Σε αυτή την κοινωνία η εξουσία είναι τόσο έντονη, τόσο ριζωμένη, που συχνά γίνεται φασιστική. Δεν προσπαθεί να φανεί δημοκρατική λόγω παράδοσης, δεν ψάχνει δικαιολογίες, δε φοράει κάποια μάσκα, αλλά χρησιμοποιεί τόση βία που οδηγεί πολλές φορές μέχρι το θάνατο. Ο φασισμός λοιπόν, εξελίσσεται μέσα σε μια τέτοια κοινωνία, μέσα στην κοινωνική εξουσία που ήδη υπάρχει παντού. Και είναι δημιουργημένος από τον καπιταλισμό. Γιατί είναι η εκμετάλλευση που προωθεί την κυριαρχία. Ο δεσποτισμός δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς την κυριαρχία. Ο καπιταλισμός έχει ανάγκη την εξουσία. **Ο καπιταλισμός που έχει ως στόχο την εκμετάλλευση της γης, του ανθρώπου και της ζωής, δεν μπορεί να λειτουργήσει αν δεν είναι βασισμένος σε μια κοινωνία εξουσιαστική, γιατί χωρίς κυριαρχία δεν μπορεί να υπάρξει εκμετάλλευση.** Οπότε, ο φασισμός υπάρχει ούτως ή άλλως σε αυτές τις κοινωνίες. Φαίνεται σε διάφορες στιγμές μέσα στην ιδιωτική ή τη δημόσια ζωή, αλλά προχωράει παράλληλα με τον καπιταλισμό και την εξουσιαστική κοινωνία.

Όταν είναι πιο δυνατός ο καπιταλισμός, όπως τώρα στη Γαλλία με τον Μακρόν, περνάνε νόμοι και γίνονται ενέργειες από την κυβέρνηση που είναι βγαλμένες ακριβώς από το πρόγραμμα της Λεπέν. Αυτό σημαίνει πως τώρα, στο τέλος του 2019, ήδη το μισό πρόγραμμα των Λεπέν, πατέρα και κόρης, έχει ήδη περάσει χωρίς να είναι στην εξουσία εδώ και 15 χρόνια. Τα υπόλοιπα ίσως να τα περάσει ο Μακρόν μέσα στα επόμενα δυόμισι χρόνια, καθώς γίνεται όλο και πιο εξουσιαστής κι όλο και πιο ρατσιστής. Προσπαθεί να ακολουθήσει τη Λεπέν για να μην του πάρει τη θέση. Όταν και αν φτάσει, λοιπόν, η Λεπέν στην κυβέρνηση την άνοιξη του 2022, θα είναι σαν τον Πούτιν, τον Μπολσονάρο, τον Τραμπ, τον Ορμπάν κλπ. Θα περάσουμε σε ένα νέο στάδιο, δηλαδή, το οποίο θα είναι χειρότερο, αλλά δε θα είναι και η μέρα με τη

νύχτα με αυτό που ήδη υπάρχει.

Δεν μπορώ να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση χωρίς να ενημερώσω πως υπάρχουν άνθρωποι μέσα στα κινήματα που πιστεύουνε πως αν βγει η Λεπέν θα δημιουργηθεί μια κοινωνική επανάσταση. Είναι ένας μύθος που υπάρχει από παλιά και σε άλλες χώρες. Οι περισσότεροι μαοϊστές και λενινιστές στη Γαλλία έχουν αυτή την άποψη. Υπάρχουν μέχρι και άνθρωποι οι οποίοι την ψηφίζουν για να προωθήσουν αυτήν την κατάσταση, αυτό το μύθο για να δημιουργηθεί χάος. Αλλά δε θα υπάρξει κανένα χάος. Η μπουρζουαζία είναι έτοιμη να ψηφίσει τη Λεπέν. Οι Λεπέν είναι πάρα πολύ πλούσιοι, είναι μπουρζουαζία 100%. Δεν έχει να φοβηθεί κάτι ο καπιταλισμός από την εκλογή της. **Ούτως ή άλλως ο φασισμός, από το παρελθόν, είναι ο μπαλαντέρ του καπιταλισμού.** Όταν ο καπιταλισμός δεν μπορεί να μας κοροϊδέψει με το θέαμα, όταν δε βαστάει γερά στα πόδια του, τότε βλέπουμε απέναντί μας το φασισμό. Δεν είναι η πρώτη του επιλογή, βέβαια, αλλά όταν ζορίζεται χρησιμοποιεί τον μπαλαντέρ του απέναντι σε όποιον σηκώσει το κεφάλι του. Οπότε κάθε φορά που το κίνημα είναι πιο έντονο, τότε ο καπιταλισμός και η εξουσία αλλάζουν μορφή και βγαίνει ξανά η μορφή του ολοκληρωτισμού.

Β.: Μιας και μιλάμε για ολοκληρωτισμό, πιστεύεις πως έχει αναβαθμιστεί η καταστολή στη Γαλλία τα τελευταία χρόνια;

Γ.Γ.: Η λέξη ολοκληρωτισμός μας βοηθάει πολύ να καταλάβουμε την κατάσταση που επικρατεί. Παρόλο που, όπως έλεγα και πριν, δεν έχουμε φτάσει στον απόλυτο φασισμό και παρόλο που οδεύουμε προς αυτόν, ο φασισμός δεν υπάρχει μόνο όταν στις κυβερνήσεις των εκάστοτε χωρών εκλέγονται φασιστικά κόμματα. Τα μέσα που χρησιμοποιεί μια κυβέρνηση, δεξιά ή αριστερή, μπορούν να είναι φασιστικά: οι νόμοι, τα εργαλεία, ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιεί την αστυνομία απέναντι στο κοινωνικό κίνημα ή τους μετανάστες... Δεν μπορούμε να πούμε ότι με τον Μακρόν, για παράδειγμα, βιώνουμε το φασισμό στο 100%, βιώνουμε σίγουρα, όμως, τον ολοκληρωτισμό. Έχει γεννηθεί τα τελευταία χρόνια ένας ολοκληρωτισμός, ο οποίος βασίζεται στην τεχνολογία και στο φόβο απέναντι στην τρομοκρατία. Στην Ευρώπη, κυρίως,

υπάρχει μεγάλη ισλαμοφοβία. Οπότε οι κυβερνήσεις χρησιμοποιούν το επιχείρημα “Λιγότερη ελευθερία, περισσότερη ασφάλεια”. Αρχικά με τους αντιτρομοκρατικούς νόμους των ΗΠΑ με τους Δίδυμους Πύργους, μετά στη Γαλλία με το “κράτος έκτακτης ανάγκης” και με ένα σωρό άλλα παραδείγματα, η εξουσία χρησιμοποιεί τη δικαιολογία της ασφάλειας για να έχει απόλυτο έλεγχο της προσωπικής ζωής μας. Τώρα στη Γαλλία, για να μπει η αστυνομία σε ένα σπίτι δε χρειάζεται καν εισαγγελέας. Σε σχέση με τρία χρόνια πριν, είναι φοβερό το πόσο εύκολα μπορεί να μπει η αστυνομία μέσα σε ένα σπίτι. Η Γαλλία είναι πολύ μπροστά σε θέματα τεχνολογίας και τη χρησιμοποιεί στο στρατό και στην παρακολούθηση. Η Τυνησία, βέβαια, είναι ένα παράδειγμα που αποδεικνύει ότι δεν είναι παντοδύναμη η κυβέρνηση, παρά τη χρήση της τεχνολογίας που κάνει. Κι αυτό γιατί λίγο πριν πέσει η κυβέρνηση της Τυνησίας, η Γαλλία της είχε πουλήσει τον τεχνολογικό εξοπλισμό που διαθέτει και η ίδια.

Από τη μια η ελληνική κοινωνία είναι σαν πειραματόζωο ενός πιο εντατικού καπιταλισμού. Από την άλλη, στη Γαλλία βλέπουμε μια μορφή ολοκληρωτισμού που δεν υπάρχει ακόμα τόσο έντονα στην Ελλάδα. Γιατί το ελληνικό κράτος δε χρησιμοποιεί ακόμα τόσο πολύ την τεχνολογία, όπως επίσης και ο λαός τη χρησιμοποιεί λιγότερο σε σχέση με το εξωτερικό. Πέρα από τα smartphones, ένα πρόβλημα στη Γαλλία είναι η χρήση της πιστωτικής κάρτας. Διαρκώς βγαίνουν νόμοι που περιορίζουν τη δυνατότητα χρήσης και ανάληψης μετρητών. Όταν περνάς από τα διόδια για παράδειγμα, σε ελάχιστες περιπτώσεις επιτρέπεται η πληρωμή με μετρητά και όπου επιτρέπεται οι ουρές είναι τεράστιες. Επίσης, η Γαλλία είναι η δεύτερη χώρα στην Ευρώπη σε επίπεδο παρακολούθησης. Υπάρχουν κάμερες παντού. Μεγάλη είναι και η παρακολούθηση που γίνεται μέσα από το διαδίκτυο: με ποιόν μιλάμε, τι ψάχνουμε... Όταν κάποιος παρακολουθείται από την αστυνομία, πολλές φορές του βάζουν τσιπάκι κάτω από το αυτοκίνητο. Απ’ όσο ξέρω, οι ασφαλίτες στη Γαλλία είναι αναλογικά λιγότεροι απ’ ότι στην Ελλάδα. Αλλά τη δουλεία τους την κάνει η τεχνολογία. Οπότε, ο ολοκληρωτισμός που βιώνουμε

βασίζεται πρώτα απ' όλα στη δυνατότητα της εξουσίας να μας παρακολουθεί στην ιδιωτική μας ζωή.

Β.: Η διαφορά ανάμεσα στο φασισμό και τον ολοκληρωτισμό ποια είναι;

Γ.Γ.: Μίλησα για το φασισμό πριν. Ο ολοκληρωτισμός, νομίζω ξεκινάει εκεί που η εξουσία εξαφανίζει τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην δημόσια και την ιδιωτική ζωή του ατόμου. Και για έναν άνθρωπο που απλά κάθεται στον καναπέ του και βλέπει σειρές, ίσως αυτό να μην είναι πρόβλημα, ίσως να μην τον ενοχλεί. Όμως για όποιον θέλει να αντιδράσει στις κοινωνικές ανισότητες, στο ρατσισμό, στην απώλεια της ελευθερίας του λόγου, στις διακρίσεις από την πλευρά του κράτους, η εξουσία μπαίνει εμπόδιο. Δηλαδή, για να το κλείσουμε, ο ολοκληρωτισμός είναι ένα βήμα προς το φασισμό κατά το οποίο η εξουσία μαζεύει τα εργαλεία και τις πληροφορίες που χρειάζεται για να κάνει το επόμενο βήμα. Με όλη αυτή τη δουλειά που έχει κάνει ο Μακρόν στο κομμάτι του ολοκληρωτισμού, αν ανέβει η Λεπέν στην εξουσία θα τα βρει όλα έτοιμα κι αυτό θα βάλει φοβερές δυσκολίες στο αντιφασιστικό κίνημα.

Β.: Κλείνοντας, θα ήθελες να ευχηθείς κάτι θετικό;

Γ.Γ.: Το περίεργο είναι ότι σε αυτή τη δύσκολη κατάσταση που μας κάνει όλους πιο απαισιόδοξους, υπάρχει και μια θετική πλευρά. Γιατί πολύ απλά, ένας άνθρωπος, τόσο στη δημόσια όσο και την ιδιωτική ζωή του, δεν κάνει βήματα μπροστά αν δεν είναι ανάγκη. Αυτή τη στιγμή η ανθρωπότητα δεν έχει επιλογή. Όπως μας λέτε κι εσείς στις συνεντεύξεις για την καινούρια ταινία, δεν υπάρχει άλλος πλανήτης. Όταν πριν 150 χρόνια ο Μπακούνιν δημιούργησε ένα διεθνές αντιεξουσιαστικό κίνημα, δεν υπήρχαν οι ίδιες συνθήκες. Τότε παλεύαν να πάρουν οι άνθρωποι τη ζωή στα χέρια τους, να είναι ελεύθεροι και ίσοι. Τώρα δεν είναι μόνο αυτό το επίδικο. Προτεραιότητα είναι να σώσουμε την ίδια μας τη ζωή. **Γιατί βρισκόμαστε σε ένα οικολογικό αδιέξοδο.** Κι επειδή όσο περνάει ο καιρός η εξουσία θα γίνεται πιο ισχυρή, εμείς πρέπει να τη διαλύσουμε πριν να

μας διαλύσει.

Εννοώ πως με τόση δύναμη στα χέρια της η εξουσία δε θα περάσει από πρώτο και δεύτερο βήμα, αλλά θα μας πάει κατευθείαν στο φασισμό. Και τέλος, σχετικά με τις κοινωνικές ανισότητες, οι οποίες γίνονται όλο και πιο έντονες (8 άτομα σε όλο τον κόσμο είναι τόσο πλούσια όσο τα φτωχότερα 3,5 δις). Και δεν υπάρχει λόγος για να αλλάξει αυτό. Όσο υπάρχει η δυνατότητα να συντηρείται αυτή η οικονομική ανισότητα θα συνεχίζει να υπάρχει. Για εμάς, οι άνθρωποι αυτοί που έχουν τόσο πλούτο στα χέρια τους και θέλουν να γίνονται όλο και πλούσιοι είναι νάρκισσοι, είναι σα κατά συρροή δολοφόνοι για την υπόλοιπη κοινωνία, είναι επικίνδυνοι. Πώς γίνεται κάποιος να ζητάει όλο και περισσότερα πράγματα από ένα εργοστάσιο ας πούμε, στο οποίο δουλεύουν δεκάχρονα παιδιά στην Κίνα; Πώς γίνεται να κυνηγάει η αστυνομία ανθρώπους που κλέβουν στα σούπερ μάρκετ για να φάνε και να αφήνουν αυτούς; Όχι η αστυνομία, αλλά η κοινωνία πρέπει να κυνηγήσει αυτούς τους ανθρώπους και να μην τους αφήσουμε να μας κάνουν όλο αυτό το κακό που μας κάνουν αυτή τη στιγμή. Οπότε, κλείνοντας, αυτή τη στιγμή είμαστε αναγκασμένοι να κουνηθούμε, πρέπει να διακινήσουμε αυτό το μήνυμα. Δε γίνεται να προχωρήσουμε έτσι· ή θα φτάσουμε στην κοινωνική απελευθέρωση ή θα μας πατήσει όλους η εξουσία. Η κοινωνική απελευθέρωση είναι προς το συμφέρον όλων, εκτός αυτών των ελάχιστων ζάμπλουτων ανθρώπων. Ο καπιταλισμός που τα βλέπει όλα σαν εμπόρευμα και η εξουσία, με τη μορφή και με τα εργαλεία που έχει στα χέρια της θα μας πατήσει όλους κάτω μέχρι το τέλος.

Δεν υπάρχει επιλογή. Ή ζωή ή θάνατος.

Συνέντευξη Γιάννη Γιουλούντα (Πρώτο Μέρος)

Την συνέντευξη επιμελήθηκαν η Μαριλένα Ευσταθιάδη και ο Αναστάσης Τ.

Πριν λίγες ημέρες, βρέθηκε στην πόλη των Ιωαννίνων ο Γιάννης Γιουλούντας. Ο Γιάννης, σύντροφος και αγωνιστής στις τάξεις πλειάδας κοινωνικών κινημάτων στην Γαλλία, όπου και κατοικεί μόνιμα, συχνά-πυκνά επισκέπτεται την Ελλάδα, οργανώνοντας μεταξύ άλλων τα “καραβάνια αλληλεγγύης”, τα οποία τόσο τράβηξαν την προσοχή – για όλους τους λάθους λόγους – των εγχώριων ΜΜΕ. Συγγραφέας, ποιητής και ντοκιμαντερίστας, βρέθηκε στην Ήπειρο, στα πλαίσια της δημιουργίας ενός νέου ντοκιμαντέρ, με τίτλο “*Να μη φοβόμαστε τα ερείπια*”, και περιηγήθηκε τα βουνά της περιοχής για να συνομιλήσει με τους ανθρώπους των κινημάτων κατά των εξορύξεων υδρογονανθράκων. Τις ημέρες που έμεινε στην πόλη επισκέφθηκε τον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο “Αλιμούρα” και συζήτησε με μέλη της συντακτικής ομάδας της Βαβυλωνίας. Σήμερα δημοσιεύουμε το πρώτο μέρος αυτής της πολύ ενδιαφέρουσας συζήτησης.

Βαβυλωνία: Γιάννη, τι είναι αυτό που σε έκανε να ασχοληθείς με το πολιτικό ντοκιμαντέρ;

Γιάννης Γιουλούντας: Ξεκίνησα να κάνω ταινίες γιατί πολύ απλά, δεν αρκούσε να βγάζω φωτογραφίες και να γράφω κείμενα για να αναδείξω μια κατάσταση με τον τρόπο που ήθελα. Τόσο στο εξωτερικό όσο και στην Ελλάδα, μέσα στα κινήματα, έλειπε η άμεση επαφή, ένας τρόπος για να μιλάνε τα κινήματα κατευθείαν. Οπότε, άρχισα να παίρνω συνεντεύξεις με βίντεο και μετά από πολλές συζητήσεις και πολλή σκέψη, αποφάσισα να γυρίσω το κουμπί της κάμερας, όπως δηλώνω και στην αρχή του “*Να μη ζήσουμε σα δούλοι*”. Από τότε και μετά προσπαθήσαμε μέσα στις ταινίες – όχι μόνο εγώ, αλλά και η συλλογικότητα με την οποία φτιάχνουμε τις ταινίες – να χρησιμοποιούμε και τα βίντεο, αλλά

και αποσπάσματα από βιβλία. Εγώ έρχομαι από τον κόσμο του βιβλίου. Έχω γράψει μερικά βιβλία και συμμετέχω σε μια ελευθεριακή έκδοση στη Γαλλία, "Les éditions libertaires". Επίσης, από παλιά γράφω στίχους. Πολλά τραγούδια που παίζουν στις ταινίες τα έχω γράψει εγώ. Δεν υπάρχει επανάσταση χωρίς μουσική. Όλα τα επαναστατικά φαινόμενα έχουν συνοδευτεί από τραγούδια. Γι' αυτό κι εμείς παίρνουμε τα μισά τραγούδια έτοιμα και τα υπόλοιπα τα δημιουργούμε μόνοι μας. Ήταν μεγάλη μου χαρά να συνδυάσω τα πράγματα που με ενδιαφέρουν κι αυτά που ξέρω να κάνω και μαζί με τη συλλογικότητά μου να προσφέρουμε μια "είσοδο" στο κίνημα. Σε κάποιους το συναίσθημα θα ξυπνήσει μέσα από ένα τραγούδι, σε άλλους από την εικόνα, σε άλλους μια συνέντευξη, μια σκέψη ή κάποιο συγκεκριμένο παράδειγμα και σε άλλους από τα αποσπάσματα των βιβλίων (πχ. Καζατζάκης, Καστοριάδης κλπ). Η εικόνα είναι πολύ σημαντική, γιατί δίνει τροφή για σκέψη. Έχουμε δει πολλές φορές στο ίντερνετ κόσμο να χρησιμοποιεί πλάνα από τις ταινίες μας, μόνο από τα κομμάτια με τα αποσπάσματα/ τα αποφθέγματα. Φαίνεται λίγο σα να είναι ένα μπάλωμα από διάφορα πράγματα και μπορούμε να κάνουμε την κριτική ότι πηγαίνουμε πολύ γρήγορα από το ένα θέμα στο άλλο, αλλά εμείς προσπαθούμε να ανοίγουμε παράθυρα, να δημιουργούμε μια πρόσβαση στο κίνημα. Επίσης, προσπαθούμε να μιλήσουμε στη νέα γενιά, δηλαδή, σε ανθρώπους που καταλαβαίνουν ότι υπάρχει πρόβλημα, αλλά δε βλέπουν ακόμα τις λύσεις που προτείνουμε εμείς μέσα στο αντιεξουσιαστικό κίνημα.

Β: Μας είπες ότι οι ταινίες σου είναι ένας τρόπος για να συνδεθεί το κίνημα στην Ελλάδα με το κίνημα στο εξωτερικό, κάτι που κατάφερε και το κομβόι αλληλεγγύης ως ένα βαθμό. Ποιο ήταν το σκεπτικό πίσω από αυτή τη δράση;

Γ.Γ: Από την πρώτη στιγμή που συμμετείχα στο κίνημα στην Ελλάδα, στον αντιεξουσιαστικό χώρο γενικά, προσπάθησα να συνδέσω την αντιπληροφόρηση με την αλληλεγγύη. Για εμένα αυτά τα δύο λειτουργούν μαζί. Ίσως όχι πάντα, αλλά συχνά. Οπότε από το Δεκέμβρη του '08 που ήμουν στην Ελλάδα, το πρώτο πράγμα που

έκανα στο εξωτερικό ήταν, όχι μόνο να ενημερώσω για όσα συμβαίνουν, αλλά και να μαζέψω υπογραφές στήριξης για τους πολιτικούς κρατούμενους, που αυξήθηκαν πάρα πολύ γρήγορα στην Ελλάδα. Το 2011 έβγαλα ένα βιβλίο με τίτλο "*Paroles des murs athéniens*" (Λόγια στους αθηναϊκούς τοίχους), για τα γκράφιτι στην Αθήνα. Τα έσοδα από το βιβλίο πήγαν σχεδόν όλα για αλληλεγγύη στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Nosotros, στα Εξάρχεια, γιατί είχαν κάποιες οικονομικές δυσκολίες. Ήταν η πρώτη φορά που χρησιμοποιήσαμε τη δημιουργία για να βοηθήσουμε άμεσα, με αλληλεγγύη, τις δομές μας. Μετά, έγραψα κι ένα δεύτερο βιβλίο, το "*Exarcheia la noire*" με τον ίδιο τρόπο. Και τα δυο βιβλία βγήκαν από τις εκδόσεις "Editions Libertaires". Το 2013, με την ταινία "*Να μη ζήσουμε σα δούλοι*", στην αρχή ήταν όλα δωρεάν: οι προβολές, οι συζητήσεις... Αλλά μετά, λόγω της μεγάλης απήχησης, δε χωρούσε ο κόσμος στους χώρους και τις καταλήψεις μας στη Γαλλία. Οπότε ξεκινήσαμε τις προβολές μέσα σε κινηματογράφους που χωρούσαν μέχρι και 300 άτομα. Βάζαμε όσο χαμηλότερη τιμή μπορούσαμε και μας έμενε ένα ελάχιστο κέρδος. Με αυτά τα λεφτά αποφασίσαμε να βοηθήσουμε τις δομές που φαίνονται μέσα στην ταινία. Από τη ΒΙΟ.ΜΕ, για παράδειγμα, αγοράσαμε σαπούνια. Βοηθήσαμε την κοινωνική κουζίνα "Άλλος άνθρωπος", πάλι το Nosotros, το ΒΟΞ, αλλά και την ΑΔΥΕ (Αυτοοργανωμένη Δομή Υγείας Εξαρχείων). Μέσα στο "*Να μη ζήσουμε σα δούλοι*" φαίνεται πώς βοηθήσαμε στην αρχή την ΑΔΥΕ, από το χτίσιμο. Δεν ήταν πάντα πολλά τα λεφτά, αλλά προσπαθούσαμε να βοηθήσουμε αρκετές δομές. Στην αρχή στηρίζαμε καμιά δεκαριά και φτάσαμε μέχρι τις τριάντα δομές το χρόνο. Έτσι κάναμε και με τη δεύτερη και με την τρίτη ταινία, έτσι θα κάνουμε και με την τέταρτη.

Το κομβόι δημιουργήθηκε χάρη στη δύναμη που είχαν οι ταινίες. Δηλαδή, είχαμε κάποια χρήματα από τις ταινίες και κάναμε πολλές γνωριμίες χάρη σε αυτές. Είχαμε δημιουργήσει σχεδόν ένα ρεύμα, ένα κίνημα αλληλεγγύης μέσα στη Γαλλία. Ήδη ξέραμε κόσμο αλλά πολλοί άνθρωποι ήρθαν σε επαφή μαζί μας για να βοηθήσουν. Οπότε, με τη σκέψη του Elisée Reclus "*Travaillons à nous rendre inutiles*" (Ας δουλέψουμε για να γίνουμε άχρηστοι).

Σε αυτό το πνεύμα είπαμε σε 50-60 άτομα να έρθουν μαζί μας στο κομβόι για να έρθουν σε άμεση επαφή με το κίνημα στην Ελλάδα. Πήγαμε Θεσσαλονίκη, πήγαμε Κρήτη, πήγαμε Αθήνα κι έτσι δημιουργήσαμε επαφές πέρα από το θεωρητικό και πέρα από τις ταινίες. Μέσα στο κομβόι το 70% των χρημάτων που φέρνουμε στις δομές βγαίνουν από τις ταινίες. Όμως, τα υπόλοιπα τα μαζεύουν οι σύντροφοι, για παράδειγμα από συναυλίες που κάνουν σύντροφοι. Τα μαζεύουμε αυτά τα χρήματα και όταν είμαστε όλοι μαζί, συνήθως μέσα στο πλοίο, συζητάμε πού πήγαν τα λεφτά την προηγούμενη φορά και πού θέλουμε να τα διαθέσουμε. Όμως υπάρχει και κόσμος ο οποίος δε θέλει να δίνει χρήματα, προτιμάει ας πούμε να δίνει γάλατα για τα παιδιά, πάνες κλπ γιατί μπορεί να είναι δύσπιστος. Κάνουμε, λοιπόν, μια λίστα με ό,τι ανάγκες υπάρχουν στις δομές (Νοταρά, Δομή προσφύγων στο Μικρόπολις, ΑΔΥΕ κλπ) και την κυκλοφορούμε πολύ στη Γαλλία. Μαζεύουμε τα πιο χρήσιμα από όσα μας φέρνουν -γιατί, πολλές φορές μας φέρνουν πράγματα που δεν έχουν καμία σχέση με αυτά που ζητάμε- και τα οργανώνουμε. Γιατί για εμάς η αναρχία είναι το αντίθετο από το χάος και η αλληλεγγύη δεν είναι φιλανθρωπία. Οπότε δε φέρνουμε τα σκουπίδια μας και ό,τι δε θέλουμε. Οργανώνουμε τα προϊόντα σε μια σειρά, μέσα σε κουτιά και κατά είδος και τα φέρνουμε στις δομές με τρόπο που να τις βοηθάμε. Πριν το πρώτο μεγάλο κομβόι μαζευόμασταν λίγα αμάξια, χωρίς φορτηγάκια και πηγαίναμε κατευθείαν στις δομές χωρίς να κάνουμε θόρυβο. Το πρώτο μεγάλο κομβόι, το Μάρτιο του '17, ήρθαμε με 27 φορτηγάκια -24 από τη Γαλλία, ένα από το Βέλγιο, ένα από την Ελβετία κι ένα από την Ισπανία. Από τότε άρχισε να γίνεται πολύ γνωστό και άρχισαν να το παίζουν στις ειδήσεις, όπως δείχνει το "Έρωτας και Επανάσταση". Υπήρξε μεγάλη παραπληροφόρηση, έλεγαν ότι είχαμε καλάσνικοφ, ότι φέρναμε φαγητό μόνο για τους πρόσφυγες και όχι για τους Έλληνες. Όλα αυτά ήταν ψέματα και το ήξεραν αυτοί που το έλεγαν ότι είναι ψέματα. Η αστυνομία πήρε τις πινακίδες μας για να μας πιέσει και να μας σταματήσει την επόμενη φορά. Η επόμενη φορά που ήρθαμε ήταν το Νοέμβριο του '17. Έτσι ξεκίνησε, λοιπόν, η δράση με τα κομβόι. Δεν τελείωσε, απλά αυτή τη στιγμή έχουμε βάλει μια παύλα, λόγω της κατάστασης στην Αθήνα και γενικά

στην Ελλάδα με τη δεξιά. Περιμένουμε να δούμε πώς θα κινηθούν τα πράγματα και θα συνεχίσουμε την αλληλεγγύη. Εμείς, στο κομβόι αλληλεγγύης, αυτό που βάζουμε σε πρώτη σειρά προτεραιότητας είναι η πολιτική αλληλεγγύη. Δεν είμαστε εδώ γιατί είμαστε πιο πλούσιοι από τους Έλληνες και τους πρόσφυγες. Δεν είμαστε εδώ για την οικονομική και την υλική αλληλεγγύη, αλλά για την πολιτική αλληλεγγύη. Τα υπόλοιπα είναι το αποτέλεσμα αυτής. Και ίσως μια μέρα να χρειαστεί να γίνει και το αντίθετο, μπορεί να το χρειαστούμε στη Γαλλία περισσότερο. Γι' αυτό προσπαθήσαμε με τους συντρόφους μας να οργανώσουμε και επιστροφή προς τη Γαλλία με Έλληνες κι έχει γίνει σε κάποιες περιπτώσεις με άτομα της Νοταρά, της ΑΚ, του ΒΟΞ, του Perseus 999. Προσπαθούμε, λοιπόν, να φτιάξουμε την επαφή κι από την αντίστροφη πλευρά.

Β: Σε μερικές μέρες, τη 17 Νοέμβρη, κλείνει ένας χρόνος από τα Κίτρινα Γιλέκα. Πιστεύεις πως αυτό το κίνημα υπάρχει ακόμα; Ποια είναι η εκτίμησή σου για τη φετινή συγκέντρωση;

Γ.Γ: Η 17 Νοέμβρη είναι μια σημαντική μέρα στην Ελλάδα, αλλά και στη Γαλλία τώρα πια, αφού ξεκίνησε το κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων στις 17 Νοέμβρη του 2018. Πρέπει να πω πρώτα απ' όλα ότι, στην αρχή, ήμασταν πολύ δύσπιστοι μέσα στο αντιεξουσιαστικό και το αντιφασιστικό κίνημα γενικά, γιατί αφενός, σκοπός αρχικά ήταν μόνο να παλέψουν ενάντια στην αύξηση των τιμών στα καύσιμα και αφετέρου, μέσα σε αυτό το λαϊκό κίνημα υπήρχε πολύς κόσμος από την ακροδεξιά, μέχρι και βασιλικοί. Κάποιες φορές υπήρξαμε και πολύ δύσπιστοι απέναντί τους και περιμέναμε να δούμε τι έκρυβε μέσα του, τι βάθος μπορούσαμε να βρούμε. Και τελικά εκπλαγήκαμε. Δεν το περιμέναμε τόσο έντονο. Μέσα σε μια βδομάδα έγινε ακόμα πιο έντονο και μέχρι τις αρχές Δεκέμβρη έγινε χαμός. Έχουμε εικόνες απίστευτες από εκείνες τις μέρες, τις οποίες είχαμε να δούμε στη Γαλλία, τόσο στο Παρίσι όσο και αλλού, από το Μάιο του '68. Οπότε, το αντιφασιστικό κίνημα αποφάσισε να μπει μέσα στο κίνημα των Κίτρινων Γιλέκων και να το καθарίσει, όσο μπορούσε, από φασίστες. Αυτό με την άδεια και τη βοήθεια από

πολλούς ανθρώπους από τα Κίτρινα Γιλέκα που μας κατάλαβαν και που ενοχλούνταν πολύ από την παραπληροφόρηση των μέσων, τα οποία διέδιδαν ότι τα Κίτρινα Γιλέκα είναι μόνο ακροδεξιοί. Δεν ήταν ψέμα ότι υπήρχαν πολλοί ακροδεξιοί ανάμεσά τους, αλλά η εικόνα που παρουσιάζανε ήταν μια καρικατούρα. Αυτοί οι άνθρωποι, λοιπόν, συμφώνησαν ότι έπρεπε να γίνει αυτή η δουλειά, χωρίς να δημιουργηθούν προβλήματα. Έπρεπε, ενώ ήμασταν μέσα στο κίνημα, να αφήσουμε τους φασίστες απ' έξω, χωρίς όμως να κάνουμε χαμό. Δεν μπορούμε, όμως, να πούμε ότι έχουμε διώξει τους φασίστες από αυτό το κίνημα. Φασίστες δεν είναι μόνο όσοι φαίνονται. Υπάρχει και το κοινωνικό φαντασιακό του φασισμού. Εννοώ ότι υπάρχει πολύς κόσμος μέσα στα Κίτρινα Γιλέκα που, μάλλον, έχει ψηφίσει Λεπέν, μάλλον είναι φαλλοκράτες, μάλλον είναι ρατσιστές και είναι ακόμα μέσα σε αυτό το κίνημα. Όμως, η μεγάλη διαφορά είναι ότι δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου οι αρχηγοί των γνωστών φασιστικών ομάδων. Εκτός από κάποια σημεία στη Γαλλία όπου είναι πολύ δυνατοί, πιο δυνατοί από το αντιφασιστικό κίνημα. Στα περισσότερα μέρη όμως, έχουμε καταφέρει να αλλάξουμε την εικόνα των Κίτρινων Γιλέκων.

Μέσα στα Κίτρινα Γιλέκα οι αριστεροί, οι ακροαριστεροί και οι αντιεξουσιαστές, προσπαθούν να μη μιλάνε μόνο για τα καύσιμα. Μιλήσαμε για την ομοφοβία, το ρατσισμό, μέχρι και για την οικολογία. Μιλήσαμε και για τον ταξικό πόλεμο. Σε αυτό το κίνημα υπάρχουν άνθρωποι από τη μεσαία τάξη, οι οποίοι έχουν δικά τους μαγαζιά, όμως έχουν "πέσει" από την τάξη τους. Στη Γαλλία υπάρχει γι' αυτούς ο όρος "*declassé*" (~υποβιβασμένος/ξεπεσμένος). Ένας τέτοιος άνθρωπος είναι, για παράδειγμα κάποιος που έχει ένα μαγαζί, αλλά δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα. Οι "*declassés*", λοιπόν, τείνουν να πηγαίνουν αργά ή γρήγορα προς την ακροδεξιά. Μπορούμε να πούμε ότι καταφέραμε και προλάβουμε αυτές τις ομάδες να τις κρατήσουμε μαζί μας σε μεγάλο βαθμό. Καταφέραμε να τους κάνουμε να καταλάβουν, τώρα που έχουν πέσει στη δικιά μας τάξη, από πού έρχεται το πρόβλημα. Εμείς δεν πιστεύουμε ότι υπάρχει το 1% κατά του 99%. Δεν πιστεύουμε, όπως στηρίζει ο Γκρέμπερ, ότι είμαστε στο 99%.

Γιατί μέσα στο 99% υπάρχουν μπάτσοι, φασίστες, υπάρχει μια μεσαία τάξη που συνεργάζεται εύκολα με τα αφεντικά κι έχει μια καλή ποιότητα ζωής. Αυτοί που παλεύουμε για έναν άλλο κόσμο δεν είμαστε και τόσο πολλοί. Αυτό είναι μύθος. Μπορεί να αποτελούμε μια πλειοψηφία αυτοί που το θέλουμε, αλλά σίγουρα δεν είμαστε το 99%.

Για να τελειώσουμε αυτό το θέμα, θέλαμε μέσα στην άνοιξη του 2019 να γίνουν πιο πολιτικοποιημένοι οι άνθρωποι δίπλα στους οποίους παλεύουμε. Προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε δομές “λαϊκής εκπαίδευσης”, κάναμε προβολές. Για παράδειγμα, το σύνθημα “Να μη ζήσουμε σα δούλοι” το έχουν χρησιμοποιήσει τα Κίτρινα Γιλέκα 2-3 φορές σαν κάλεσμα. Και το “Αγωνίζομαι, άρα υπάρχω” το έχουν χρησιμοποιήσει σα σύνθημα και τώρα, στις 17 Νοέμβρη θα γίνουν προβολές των ταινιών μας.

Πέρα από αυτά, οι εκλογές της άνοιξης έχουν δημιουργήσει διάσπαση μέσα στο κίνημα. Εκείνη την περίοδο το κίνημα έχασε την έντασή του. Οι εκλογές είναι ο μεγαλύτερος εχθρός του κοινωνικού κινήματος. Γι’ αυτό κάθε φορά που φοβάται η εξουσία, καλεί εκλογές. Γι’ αυτό ο Ντε Γκωλ το Μάιο του ’68 τι έκανε; Κάλεσε εκλογές μέσα σε 3 βδομάδες. Έτσι ο κόσμος άρχισε να ασχολείται με αυτό και να μπλέκει σε εσωτερικούς τσακωμούς και το κίνημα αποδυναμώθηκε. Το ίδιο έγινε και με το Ρωμανό το Δεκέμβριο του ’14. Ο Σαμαράς θα μπορούσε να μείνει στην κυβέρνηση άλλα δύο χρόνια σχεδόν, αλλά τελικά κάλεσε εκλογές και “ηρέμησε τα πνεύματα”. Τουλάχιστον έτσι το έζησα εγώ εδώ στην Ελλάδα. Το ίδιο έγινε και στη Γαλλία. Υπήρχε μια αφίσα με κάτι πρόβατα που έλεγε “Επιστροφή στην κανονικότητα”. Η εξουσία χρησιμοποίησε τις εκλογές για να σπάσει το κίνημα, μετά ήρθε το καλοκαίρι και τώρα περιμένουμε να δούμε μέχρι που μπορεί να φτάσει το κίνημα και πόση ένταση μπορεί να έχει. Έχουμε ένα ραντεβού 16 Νοέμβρη, που πέφτει Σάββατο για τα “γενέθλια” και ένα στις 5 Δεκέμβρη που είναι η Γενική Απεργία στη Γαλλία.

Το επόμενο μέρος της συζήτησης θα δημοσιευθεί αύριο.

Το Χονγκ Κονγκ, η Κίνα κι Εμείς

Άρθρο του Sandro Mezzadra, καθηγητή Πολιτικής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια, στο Ντιούκ (ΗΠΑ) κ.ά. δημοσιευμένο στην Πλατφόρμα Αγωνιστικών Ερευνών (Plateforme d'Enquête Militante), με το οποίο επιχειρείται μία προσπάθεια κοινωνικής και ταξικής ανάλυσης της σύνθεσης του κινήματος στο Χονγκ Κονγκ καθώς και σύνδεσής του με την Κίνα και τα τεκταινόμενα σε αυτή.

Μετάφραση του Θεόφιλου Βανδώρου

Όποιος προσγειώνεται στο διεθνές αεροδρόμιο, στο τεχνητό νησί στα δυτικά του Χονγκ Κονγκ, θα δυσκολευτεί να πιστέψει πως για μέρες είχε καταληφθεί και ήταν ουσιαστικά αποκλεισμένο από χιλιάδες διαδηλωτών κατά το μήνα Αύγουστο. Εκατοντάδες ακυρωμένων πτήσεων, επιθέσεις των αστυνομικών δυνάμεων μέσα στο αεροδρόμιο, καταβράθρωση των τιμών των μετοχών της αεροπορικής εταιρείας Cathay Pacific (εθνικός αερομεταφορέας του Χονγκ Κονγκ) και αποκλεισμός της διεθνούς κινητικότητας ενός από τους πιο σημαντικούς οικονομικούς κόμβους. Όλα αυτά αρκούν ώστε να υποδείξουν την ισχύ ενός κινήματος μαζικού το οποίο για πάνω από τρεις μήνες συντάραξε το Χονγκ Κονγκ με μία εντυπωσιακή διάρκεια και μία αξιοθαύμαστη ικανότητα να αναμιγνύει διαφορετικές μορφές πάλης και πολιτικών πρωτοβουλιών. Αν και οργανωμένο μέσω δικτύων και κοινωνικών μέσων, το κίνημα αυτό εμφανίζεται άνευ ηγεσίας – φυσικά κάποιες περιπτώσεις ατόμων που προτάθηκαν ως δημόσιοι εκφραστές του δεν έλειψαν, χωρίς όμως να είναι πάντα ικανά να ανταπεξέλθουν στην επικοινωνιακή στρατηγική.

Συνολικά θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε πως αυτοί οι τρεις

μήνες κινητοποιήσεων και πάλης στους δρόμους του Χονγκ Κονγκ, αποτέλεσαν την εμπειρία μίας μεγάλης επιτυχίας (που από ορισμένες απόψεις είναι χωρίς προηγούμενο) μίας απεργίας κοινωνικής και μητροπολιτικής, ικανής να παραλύσει την κυκλοφορία και τη συσσώρευση σε ένα χώρο κρίσιμο για τον σύγχρονο καπιταλισμό. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν πως **το Χονγκ Κονγκ πρέπει να μας απασχολήσει.**

Θα μας αντιπαραθέσουν βέβαια πως οι διαδηλωτές κρατούσαν στις πορείες σημαίες βρετανικές και αμερικανικές, δοξάζοντας τον Τραμπ, τη Δύση και την προηγούμενη αποικιοκρατική εξουσία. Δεν γίνεται να αρνηθούμε ορισμένες καταστάσεις. Ίσως όμως να μπορούμε να υποστηρίξουμε πως θα χρειαζόταν πολύς χώρος για να συνοψίσουμε την πολύπλοκη ερμηνεία αυτών των τριών μηνών πάλης και πως υπάρχουν ισχυρές εντάσεις και μη αναστρέψιμα πλεονάσματα ανάμεσα στη σύνθεση του κινήματος, στο φαντασιακό και τις ανάγκες που εκφράστηκαν, από τη μία μεριά και από την άλλη, στην επίκληση της Δύσης. Και ακόμα πως αυτές οι εντάσεις και τα πλεονάσματα, εμφανίζονται στο φως, εκεί ακριβώς που προβάλλονται, πάνω στην Κίνα και στην περίπλοκη μετάβαση που διαβαίνει η χώρα υπό την ηγεσία του Προέδρου Xi Jinping. Το Χονγκ Κονγκ μετατρέπεται έτσι σε ένα καθρέφτη όπου αντανακλάται εκείνο που είναι πραγματικά η Κίνα, ανοίγοντας μία προοπτική μεγάλης σημασίας και ενδιαφέροντος πάνω στις αντιθέσεις που καταγράφει η σύγχρονη ιστορική και πολιτική φάση.

Σε μία εποχή όπου η προσοχή στην κοινωνική ποιότητα της διαδικασίας που υποστηρίζει την κατάρρευση του παραδοσιακού γεωπολιτικού πλαισίου, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για μία ικανή πολιτική ανάλυση των ίδιων δυναμικών που απασχολούν τις περιφερειακές συνθήκες όπως στην Ιταλία (ΣτΜ και στη χώρα μας), έχουμε ένα παραπάνω λόγο για να ενδιαφερθούμε σε ότι αφορά στο Χονγκ Κονγκ.

Σε ένα άρθρο που δημοσιεύτηκε στους New York Times στις 7 Σεπτεμβρίου[1], διαβάσαμε πως ο μεγαλύτερος φόβος της Κινεζικής Κυβέρνησης *“μοιάζει να είναι μήπως τα αιτήματα για*

μεγαλύτερη διαφάνεια και καθολική ψηφοφορία που δονούν τους δρόμους του Χονγκ Κονγκ, μεταδοθούν ως ένα είδος μόλυνσης στην ηπειρωτική Κίνα". Όμως η αλήθεια είναι πως δεν φαίνεται να διακρίνονται σημάδια πως κάτι τέτοιο πρόκειται να πραγματοποιηθεί: από όσο είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε, η εθνικιστική συναίνεση που προώθησε και δόμησε ο Χι, διατηρείται χωρίς σημαντικές ρωγμές και στο Χονγκ Κονγκ. Αξίζει όμως τον κόπο να ακολουθήσουμε την ένδειξη των NY Times, ακολουθώντας όμως μία άλλη κατεύθυνση από εκείνη που υπονοείται από τις αναφορές στην πολιτική διαφάνεια και την "καθολική ψηφοφορία" (ζητήματα που είναι βασικά στην κινητοποίηση των τριών αυτών μηνών), δηλαδή **να διερευνήσουμε υλικά τον αγώνα για τη δημοκρατία στο Χονγκ Κονγκ και να καταλάβουμε τι είδους επιρροή θα μπορούσε να έχει αυτή η πάλη στην ίδια την Κίνα.**

Όπως μας εξηγεί με γλαφυρό τρόπο ο Simone Pierranni στις σελίδες του Il Manifesto, η Κίνα βρίσκεται στη διαδικασία μετάβασης με στόχο να μεταμορφωθεί σε μία μεγάλη τεχνολογική δύναμη, αφήνοντας πίσω της την εποχή με τις μεταρρυθμίσεις του Deng [2], όταν είχε γίνει το "εργοστάσιο του πλανήτη". Κατά τη διάρκεια όλων αυτών των ετών παρακολουθήσαμε μέσα από τα γραπτά κινέζων αγωνιστών όπως ο Pun Ngai, την ταραχώδη εξέλιξη της ταξικής πάλης στο εσωτερικό, και ενάντια σε μία Κίνα που λειτουργούσε ως το "εργοστάσιο του πλανήτη".

Τελικά μία νέα τάξη εργατών που ουσιαστικά αποτελείται από εσωτερικούς μετανάστες, καθόρισε με τους δικούς της αγώνες τον ρυθμό της εξέλιξης. Και "υπό μία έννοια" θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε, σχεδόν ακολουθώντας ένα εγχειρίδιο λειτουργίας, πως ο μεγάλος κύκλος απεργιών του 2010, που ξεκίνησε από το εργοστάσιο της Χόντα στην πόλη Φοσάν (Foshan) στην περιοχή Γκουανγκντόνγκ (Guangdong) και στη συνέχεια διευρύνθηκε μέχρι που έφτασε να μετρά εκατοντάδες χιλιάδες εργατριών-εργατών, έπαιξε έναν ουσιαστικό ρόλο ώστε να προσδιορίσει την έναρξη της μετάβασης που περνάει η χώρα σήμερα. **Οι εργατικοί αγώνες δεν έχουν ολοκληρωθεί και βρίσκονται πάντα "εν εξελίξει"**

(κανείς δεν μπορεί να διανοηθεί πως θα εξαφανιστεί η γιγαντιαία εξοπλισμένη δομή παραγωγής). Αλλά αυτοί οι αγώνες τοποθετούνται στο εσωτερικό μίας νέας συνθήκης, σύμφωνα με την οποία η επένδυση και η συμπύκνωση του αστικού παραγωγικού ιστού εναποθέτουν στο μέσο της τεχνολογίας μία ιδιαίτερη σπουδαιότητα ούτως ώστε να το ονομάζουν σε κάποια άλλα πλαίσια ως την **“οικονομία της γνώσης”** και τους **ουσιαστικά νέους τομείς γνωστικής εργασίας**.

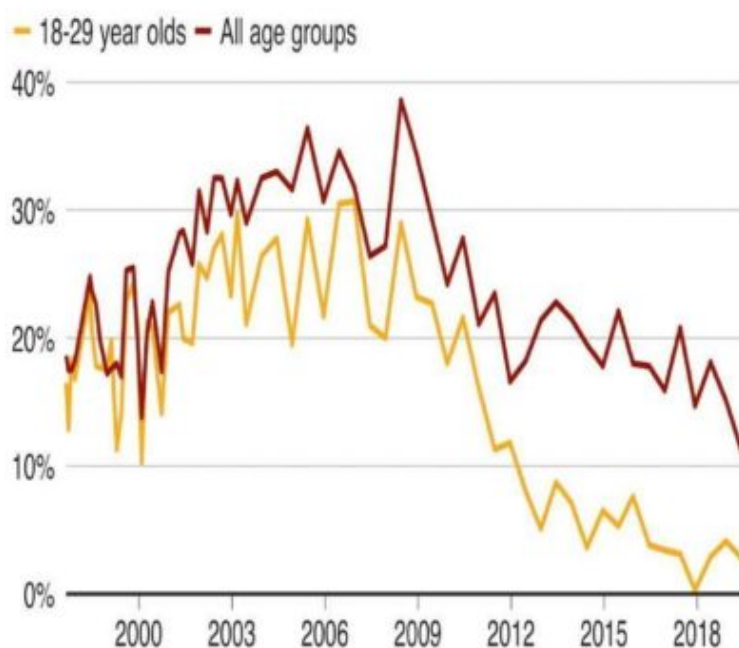
Συνεπώς, η ερώτηση που ουσιαστικά πρέπει να τεθεί στο εσωτερικό κάθε ανάλυσης για τη σύγχρονη Κίνα, πιστεύω πως είναι εκείνη που σχετίζεται με τις γραμμές του ανταγωνισμού και των συγκρούσεων που αναδύονται σε αυτή τη νέα συνθήκη. Στρέφοντας το βλέμμα προς το κίνημα της Κίνας, αυτή είναι η ερώτηση που θα ήθελα επίσης να κρατήσω στο νου μου.

Σε πρώτη φάση αν κοιτάξουμε τις αντιπαραθέσεις στο εσωτερικό του κινήματος, αδιαμφισβήτητα παρουσιάζονται ως κεντρικά τα ζητήματα της δημοκρατίας και της αυτο-κυριαρχίας. Η **“καθολική ψήφος”** που ποτέ δεν παραχωρήθηκε από τους Βρετανούς κατά την αποικιακή περίοδο, είναι μία διεκδίκηση ιδιαίτερα σημαντική (που ήδη υπήρξε προέλευση της εξέλιξης του περίφημου κινήματος **“με τις ομπρέλες”** του 2014), που εντάσσεται σε μία γενικότερη επιθυμία **“αυτο-διακυβέρνησης”**, συνδυασμένης με εξειδικευμένες δικονομικές εγγυήσεις. Οι απόψεις που ορίζονται ως **“τοπικιστικές”** δεν φαίνεται να υπόσχονται πολλά αν και έχουν προωθηθεί μετά την ήττα του κινήματος **“με τις ομπρέλες”** (και παράλληλα με την εντεινόμενη παρουσία της ηπειρωτικής Κίνας σε όλες τις εκδοχές της καθημερινότητας της πρώην αποικίας). Αν από τη μία μεριά μπορούμε σίγουρα να αποδώσουμε σε αυτές τις απόψεις (συχνά σε διάλογο με το διάχυτο **“αυτονομισμό”** της Ταϊβάν) μία βασική έλλειψη πολιτικού ρεαλισμού, από την άλλη πλευρά αναρωτιόμαστε αν αξίζει τον κόπο ο αγώνας για την ανεξαρτησία ενός παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού κόμβου όπου το επίπεδο των κοινωνικών ανισοτήτων είναι από τα υψηλότερα στον πλανήτη. **Αυτή η επιθυμία για δημοκρατία και “αυτο-διακυβέρνηση” παραμένει πολύ ισχυρή μέσα στο κίνημα. Μένει**

λοιπόν να αναρωτηθούμε αν υπάρχουν οι βάσεις να παιχτεί το παιχνίδι με έναν άλλο τρόπο από εκείνον που καθορίζουν οι “τοπικιστικές” θέσεις.

Young Hong Kongers are increasingly unlikely to identify as 'Chinese'

% of respondents asked about ethnic identity (1997-2019)

Source: Public Opinion Programme, University of Hong Kong

BBC

Έρευνα 1997-2019. Οι νεαροί στο Χονγκ Κονγκ αρνούνται όλο και περισσότερο την κινεζική ταυτότητα. Η ερώτηση αφορά στην Κινεζική εθνική ταυτότητα. (Με κίτρινο ηλικίες 18-29, με κόκκινο ο υπόλοιπος πληθυσμός).

Ας αρχίσουμε ανατρέχοντας στα τελευταία χρόνια, όταν το Χονγκ Κονγκ γνώρισε μία έντονη ιστορία κινητοποιήσεων και κοινωνικών αγώνων.

Θυμάμαι πως του “κινήματος με τις ομπρέλες” του 2014, προηγήθηκε όπως και ακολούθησε μία πρωτοβουλία διαρκείας στο πεδίο των δημοκρατικών διεκδικήσεων. Αλλά **πρέπει να αναφερθεί επίσης η μεγάλη απεργία των λιμενεργατών του 2013, που κράτησε**

σαράντα μέρες και τελικά απέβη νικηφόρα. Πρέπει ακόμα να προσθέσουμε εδώ τον σημαντικό ρόλο που έπαιξε η “πολιτική των φτωχών” σε μία πόλη βεβιασμένης ανισότητας, την αυτό-οργάνωση στο εσωτερικό της παράτυπης οικονομίας και τη βουβή, διαρκή πάλη ενάντια στις εξώσεις στις γιγαντιαίες λαϊκές γειτονιές όπως το Sham Shui Po και το Kowloon.

Αυτό το σύνολο εμπειριών διαστρωματωμένο μέσα στο χρόνο αναγκαστικά αναδύεται και πάλι στο σύγχρονο κίνημα σηματοδοτώντας τη σύνθεση και τη συμπεριφορά του. Η συμμετοχή των φτωχών και διαφόρων τμημάτων της εργατικής τάξης έχει κατατεθεί σε πολυάριθμα άρθρα, **εκείνο όμως που αναδύεται είναι η απέχθεια τεράστιων τμημάτων νεολαίας (τόσο φοιτητών όσο και πτυχιούχων) εμπρός σε δυναμικές μιας πρωτόγνωρης βίας εξ ίσου στην αγορά ακινήτων όσο και την αγορά εργασίας.** Η ιλιγγιώδης αύξηση των ενοικίων έσπρωξε χιλιάδες φοιτητές (όχι απαραίτητα “φτωχούς”) να διαβιούν σε δωμάτια λίγων τετραγωνικών μέτρων, αποτέλεσμα του διαμοιρασμού των διαμερισμάτων, ενώ παράλληλα το να βρεθεί μη περιστασιακή εργασία και με καλό μισθό είναι πάντα πολύ δύσκολο ακόμα και για εκείνες κι εκείνους που έχουν τίτλους σπουδών από ιδρύματα με περισσότερο ή λιγότερο κύρος.

Μου φαίνεται πως είναι αυτή ακριβώς η σύνθεση που κάνει το κίνημα του Χονγκ Κονγκ ιδιαίτερα ενδιαφέρον για εμάς, γύρω από τη ώθηση τμημάτων της νεολαίας που βρίσκονται απέναντι σε υλικές συνθήκες διαρκώς πιο σκληρές, ένα σύνολο ετερογενών τμημάτων και κοινωνικών υποκειμένων (από τμήματα της εργατικής τάξης έως τους άθλιους των αστικών κέντρων) που συγκλίνοντας, δίνουν ζωή σε ένα ισχυρό συλλογικό σώμα, σε μία ανωμαλία ικανή να αναπαράγεται κατά τη διάρκεια μηνών, υπερνικώντας έναν από τους πιο σημαντικούς χρηματοπιστωτικούς κόμβους στον πλανήτη. Βέβαια, οι βρετανικές κι αμερικανικές σημαίες παραμένουν ένα πρόβλημα όπως και οι “τοπικιστικές” απόψεις· θα αποφύγω να υποστηρίξω πως πρόκειται για ένα απλό επιφανινόμενο! Όμως ο πίνακας είναι σίγουρα πολύ πιο περίπλοκος από όσο επιτρέπουν

αυτές οι σημαίες και οι απόψεις να διαφαίνονται. Θα χρειαστεί μία καλύτερη ακρόαση του εσωτερικού διαλόγου του κινήματος ώστε να αντιληφθούμε εάν και με ποιο τρόπο τα στοιχεία που θεωρώ ως “πλεονάζοντα” βρίσκουν θέση και διάρθρωση.

Από τις διαδηλώσεις του Κινήματος των Ομπρελών.

Ακόμα περισσότερο μπορούμε να πούμε πως χωρίς να αρνηθούμε την ιδιαιτερότητα του Χονγκ Κονγκ, οι δυναμικές όπως εκείνες που αναφέρθηκαν με επίκεντρο την αγορά ακινήτων και την αγορά εργασίας, απασχολούν χωρίς καμία αμφιβολία πολλές από τις μητροπόλεις της ηπειρωτικής Κίνας. Η εφημερίδα Guardian για παράδειγμα, πριν τρία χρόνια ανακοίνωσε μία ιλιγγιώδη αύξηση στις τιμές των ακινήτων στη πόλη Shenzhen, που την όριζε ως την πλέον ταχεία στον κόσμο. Ίσως εδώ να μπορούμε να εντοπίσουμε τη δυναμική του συντονισμού των κινητοποιήσεων του Χονγκ Κονγκ με την ηπειρωτική Κίνα.

Ένα δημοκρατικό κίνημα μίας εξέγερσης εξαρτημένης σε υλικές συνθήκες, τεράστιων τμημάτων της νεολαίας που απασχολείται στη γνωστική εργασία ικανών να συγκλίνουν με ένα κίνημα εξαθλιωμένων των αστικών κέντρων και άλλων τομέων των εργατριών κι εργαζομένων.

Ίσως πρόκειται για μία πρόβλεψη ή το λιγότερο μία υπόθεση

εργασίας πάνω στον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση που σχηματίζουν τη σύγχρονη κινεζική μετάβαση.

Και σίγουρα, δεν μπορούμε να αρνηθούμε το γεγονός πως αυτή η πρόβλεψη ή και υπόθεση εργασίας, έχει πολλά να πει και σ' εμάς τους ίδιους.

Παραπομπές

1. New York Times, 7/9/2019, Is Xi Mishandling Hong Kong Crisis? Hints of Unease in China's Leadership, Steven Lee Myers, Chris Buckley, Keith Bradsher, <https://www.nytimes.com/2019/09/07/world/asia/china-hong-kong-xi-jinping.html>, τελευταία ανάκτηση 12/11/2019
2. Deng Xiaoping (1904-1997), διάδοχος του Μάο στην ηγεσία του Κινεζικού ΚΚ και εισηγητής των οικονομικών μεταρρυθμίσεων που άλλαξαν τελείως την μορφή της Κίνας

Η Κοινότητα ενάντια στο Κράτος (Μέρος Δεύτερο)

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί την δεύτερη και τελευταία από τις εισηγήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Βιβλιοπαρουσίαση του τόμου "Η Κοινότητα ενάντια στο Κράτος" (Εκδόσεις Πανοπτικών, 2019), στα πλαίσια της πρώτης μέρας του Urban Fest, στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Αλιμούρα, στα Ιωάννινα, στις 4/10/19.

του Βασίλη Καραπάνου

Όταν παρουσιάζεται ένα βιβλίο – ανθολόγιο κειμένων με αναφορά σε γεγονότα και καταστάσεις προγενέστερες των ημερών μας κατά πολύ, τουλάχιστον ενός αιώνα πριν, υπάρχει κάπου η διερώτηση στο μυαλό μας αν γίνεται από λόγους ακαδημαϊκού ενδιαφέροντος ή αν, πράγματι, η ενασχόλησή μας μαζί του έχει κάτι να μας προσφέρει στο τώρα.

Η φλογερότητα κι η επαναστατικότητα των κειμένων του Γκούσταβ Λαντάουερ μπορεί να δώσει από μόνη της την απάντηση, όπως φυσικά και τα εξαιρετικά κι ενδελεχή επίμετρα, που περιλαμβάνονται στην έκδοση του βιβλίου από τις εκδόσεις Πανοπτικόν. Θα πρόσθετα, ότι εξορισμού, η αναρχική κριτική στο κράτος και στο κεφάλαιο, καθώς και η ευρύτητα πνεύματος που διακρίνει ιστορικές φυσιογνωμίες του αναρχικού χώρου όπως ο Λαντάουερ, κάνουν την ανάγνωση ενός τέτοιου βιβλίου τουλάχιστον σημαντική.

Αλλά πραγματικά, τόσους αιώνες ανθρώπινης ιστορίας, ξεμπερδέψαμε άραγε ποτέ με την εξουσία των λίγων πάνω στους πολλούς; Ξεμπερδέψαμε μήπως με τη χειραφέτηση του ατόμου, κατακτήσαμε τη δυνατότητα να είμαστε όλοι και όλες ίσοι και ίσες, για να απορρίπτουμε ως αναχρονιστικά τέτοια βιβλία;

Ο Γκούσταβ Λαντάουερ, με τα κείμενά του αυτά αποδεικνύει πως αυτά και άλλα τόσα ζητήματα, τα συναντάμε διαρκώς και η κοσμοθεώρησή του κατέχει μία ιδιαίτερα σημαντική θέση μεταξύ των κορυφαίων αναρχικών στοχαστών.

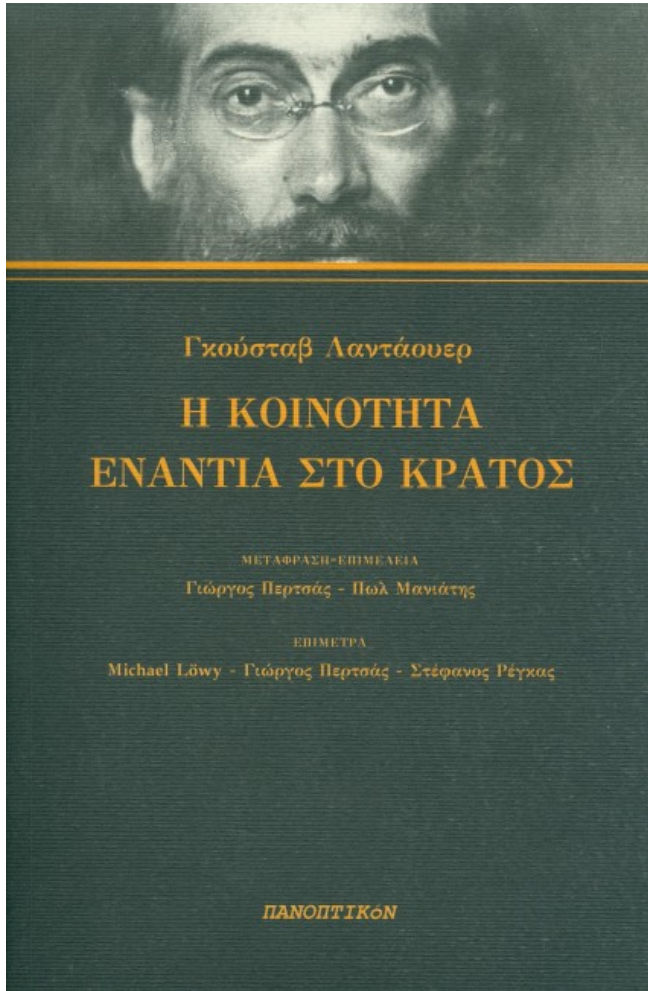
Τα κείμενά του, θα λέγαμε, διέπονται από μία κυρίαρχη έννοια, η οποία διαπερνά σε μεγάλο βαθμό και την αντίληψή του για τον άνθρωπο. Πρόκειται για την έννοια της σχέσης, η οποία αποκτά κυρίαρχο και ειδικό βάρος και υποκαθιστά την αιτιοκρατία. Ο Λαντάουερ, ορίζει το κράτος ως μία σχέση, δηλαδή ως μία πραγματικότητα που συγκροτείται από όλους τους ανθρώπους μέσω των πράξεων, των παραλείψεων και των επιθυμιών τους. Στη σελίδα 9 του βιβλίου διαβάζουμε τον εξής ορισμό :

«Το κράτος είναι μια σχέση, ένας τρόπος σύνδεσης μεταξύ των

ανθρώπων, είναι ένας τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι συμπεριφέρονται ο ένας απέναντι στον άλλον· μπορεί να καταστραφεί μέσα από τη δημιουργία διαφορετικών σχέσεων, με το να συμπεριφέρεται διαφορετικά ο ένας προς τον άλλο»

και στη σελίδα 10 «Εμείς, που έχουμε αυτοαιχμαλωτιστεί στο απολυταρχικό κράτος, θα πρέπει να δεχθούμε την αλήθεια : εμείς είμαστε το κράτος και θα είμαστε αυτό για τόσο καιρό όσο δεν γινόμαστε κάτι διαφορετικό, όσο δε δημιουργούμε τους θεσμούς μια πραγματικής κοινότητας και κοινωνίας των ανθρώπων».

Από αυτόν τον ορισμό, αλλά και από άλλα σημεία στο ίδιο βιβλίο, φαίνεται ότι ο Λαντάουερ δίνει μία διαφορετική κατεύθυνση στην ανθρώπινη συμπεριφορά, υποστηρίζοντας ότι εν τέλει το κράτος είναι αυτό που είναι, επειδή εμείς είμαστε αυτό, επειδή εμείς αποφασίζουμε να το διαιωνίσουμε, επειδή εμείς δεν αποφασίζουμε να το ανατρέψουμε. Κάτι το οποίο αναφέρει και για κάθε άλλη εγκαθιδρυμένη σχέση, επινοημένη και άρα δυνητικά ικανή να καταργηθεί από τους ανθρώπους, όπως για παράδειγμα το κεφάλαιο.

Παρά το γεγονός ότι ίσως σφάλλει όταν αναφέρει το κράτος ως σχέση με την ενεργητική και μόνο έννοια για το κάθε άτομο εντός του, καθώς λαμβάνει υπόψη τη δική του ιστορική πραγματικότητα και τη δική του εικόνα για το δικό του κράτος σε εποχή μεγάλων επαναστατικών διεργασιών, αφού εξίσου ή ακόμα περισσότερο σημαντικό είναι το ζήτημα του κρατικού ελέγχου και της καταστολής, ο εξαναγκασμός δηλαδή που δεν έχει να κάνει καθόλου με τη συναίνεση του πληθυσμού αλλά με την υποταγή, παρόλα αυτά η θέση του μοιάζει περισσότερο να προσπαθεί να

αφυπνίσει μία υφέρπουσα δύναμη που ενυπάρχει στο κάθε άτομο ξεχωριστά. Έννοιες τόσο βαθιά ριζωμένες στις κοινωνίες, όπως το κράτος και το κεφάλαιο, μοιάζουν σε πολύ κόσμο αλλά και στην κυρίαρχη αφήγηση να προϋπάρχουν της ανθρώπινης ιστορίας και δημιουργίας, μοιάζουν έννοιες εγκαθιδρυμένες μαγικά ή μεταφυσικά, που δεν αμφισβητούνται ούτε γίνεται να καταργηθούν.

Βάζοντας το άτομο μπροστά και αναγνωρίζοντας το ρόλο που μπορεί να παίξει στη ζωή του και στις ζωές των άλλων, το καθιστά ενεργητικό υποκείμενο τόσο της καθεστηκυίας τάξης όσο και της ριζικής αμφισβήτησης και ανατροπής της.

Πρέπει να τονισθεί εδώ η αντίληψη που έχει για το άτομο. Ανατρέποντας τη σχέση της αιτιότητας μεταξύ των αλληλένδετων γεγονότων της ιστορικής ροής που καθιστά το υποκείμενο κομμάτι και προϊόν μίας δεδομένης κοινωνίας μέσα στην οποία μεγαλώνει και μαθαίνει να ζει, ο Λαντάουερ διακρίνει μία μυστικιστική

δύναμη που βρίσκεται καταχωνιασμένη στην ύπαρξη του κάθε ατόμου. Πρόκειται για μία συμπαντική, υπολανθάνουσα μνήμη που ενσωματώνεται σε κάθε άνθρωπο και της οποίας, στη συνέχεια, γίνεται φορέας και μπορεί να την ενεργοποιήσει επιστρέφοντας σε αυτήν, δηλαδή επιστρέφοντας στον ίδιο του τον εαυτό. Γι' αυτό αναφέρει συχνά ότι ο άνθρωπος πρέπει, για να επαναστατήσει, να δει μέσα του και να διαυγάσει την επαναστατική ορμή που κουβαλάει προαιώνια μέσα στον ίδιο του τον εαυτό. Με αυτό το σχήμα, όπου το μερικό, δηλαδή το άτομο, είναι και όλον, δηλαδή κόσμος, ο Λαντάουερ δεν προτείνει τον αποχωρητισμό, αλλά ξεκινώντας από την εσωτερική ορμή του ατόμου, ή τη φυσική του τάση για εξέγερση που θα έλεγε και ο Μπακούνιν, κοιτάει προς την κοινωνία και συνενώνεται με τα άλλα άτομα με σκοπό να επαναστατήσει απέναντι στην εξουσία και την αδικία.

Από τη μία, λοιπόν, αναγνωρίζει το άτομο ως κύριο και βασικό μέρος από το οποίο ξεκινάνε όλα. Ορισμένες φορές, βέβαια, τον διακρίνει ένας ελαφρύς ελιτισμός ως προς το ποιοι μπορούν πραγματικά να ηγηθούν μίας επανάστασης, οι οποίοι είναι κάποιοι λίγοι κατ' αυτόν συνειδητοποιημένοι που θα δώσουν το έναυσμα και το όραμα στην υπόλοιπη κοινωνία, πέφτοντας έξω μάλιστα στην εκτίμησή του ότι ο αναρχισμός δεν μπορεί να είναι ένα μαζικό κίνημα στην εποχή εκείνη, από την άλλη αναγνωρίζει τη σημασία της κοινωνικής επανάστασης και θεωρεί ότι η κοινωνία προϋπάρχει του ατόμου και γι' αυτό οφείλουμε να κοιτάμε προς αυτήν.

Πώς, όμως, θα επιτευχθεί η κοινωνική αλλαγή; Και προς τα πού θα κατευθυνθεί; Προς μία άλλη εξουσία; Προς την πρόοδο και την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, κατά τον Μαρξ; Ή μήπως προς τον κοινοτισμό;

Για τον Λαντάουερ δεν υπάρχουν έτοιμες λύσεις και καμία συνταγή επαναστατική δεν μπορεί να οδηγήσει στο τέλος της ιστορίας. Πολύ ενδιαφέρον απόσπασμα από το βιβλίο του Έκκληση για Σοσιαλισμό βρίσκουμε στο επίμετρο του Στέφανου Ρέγκα (σελ. 114) όπου αναφερόμενος στην ιστορία λέει : «δεν αποτελείται

ούτε από ανώνυμες διαδικασίες ούτε μονάχα από τη συσσώρευση πολλών μικρών μαζικών γεγονότων και παραλείψεων· για εμάς οι φορείς της ιστορίας είναι πρόσωπα και γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο όντα υπαρκτά και υπεύθυνα». Αρνούμενος κατηγορηματικά τη μαρξική αντίληψη για την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, για το αναπόφευκτο της ανατροπής του καπιταλισμού από τον κομμουνισμό και θεωρώντας χρεωκοπημένη την αντίληψη ότι ένα συγκεκριμένο ιστορικό υποκείμενο (προλεταριάτο) θα κάνει την επανάσταση, θέτει τον σοσιαλισμό ως το πραγματικό, καθολικό αλλά και καθημερινό διακύβευμα. Όπως λέει χαρακτηριστικά στη σελίδα 35 του βιβλίου : «Ο σοσιαλισμός δεν είναι ένας σκοπός που προϋποθέτει μέσα. Ο σοσιαλισμός είναι δράση που φέρει εντός της τους σκοπούς της».

Ο σοσιαλισμός, δηλαδή, για τον Λαντάουερ δεν είναι η τελική νίκη ούτε ο σκοπός. Ο σοσιαλισμός είναι η καθημερινή διαδικασία δημιουργίας ενός άλλου κόσμου που φέρνει εντός του όλα τα επαναστατικά ζητήματα, είναι η προεικόνιση της κοινωνίας που θέλουν τα εξεγερτικά υποκείμενα. Ο σοσιαλισμός και η επανάσταση εγκαθιδρύονται καθημερινά μέσω της πράξης, μέσω του ζωτικού χώρου που κερδίζουν από την εξουσία, παραδειγματίζοντας και παίρνοντας μαζί τους το σύνολο της κοινωνίας που υφίσταται καταπίεση. Ο σοσιαλισμός είναι βίωμα και γι' αυτό μπορεί να πετύχει σε διαφορετικά μέρη, με διαφορετικές χρονικότητες και διαφορετική ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Άλλωστε, για τον Λαντάουερ, «Η αναρχία δεν είναι ένα άψυχο σύστημα ετοιμοπαράδοτων σκέψεων. Η αναρχία είναι ζωή· η ζωή των ανθρώπων που έχουν απελευθερωθεί από το ζυγό» (σελ. 19 του βιβλίου), όπου με τον όρο αναρχία αναφέρεται η μετέπειτα του σοσιαλισμού κατάσταση.

Πριν το κλείσιμο της εισήγησης, αξίζει να διαβαστεί ένα εκπληκτικό σημείο από το κείμενο «Μην μάθετε την Εσπεράντο», που αφορά την οξυδερκή κριτική του Λαντάουερ στην τεχνητή γλώσσα Εσπεράντο που επινοήθηκε από τον Πολωνό Zamenhof ως μέσο για την προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης : «*Θυμάμαι το συνέδριο αναρχικών στη Ζυρίχη το 1893. Εκεί μίλησε ο Ιταλός*

σύντροφος Μολινάρι. Μεγαλειώδης, φλογερός, άγριος, με εξαιρετικά εντυπωσιακές κινήσεις των χεριών, με επιβλητικές εκφράσεις των ματιών και των μυών του προσώπου. Από το μεγαλειώδες ξέσπασμα αυτού του παθιασμένου ανθρώπου, τα λόγια του οποίου έρρεαν και άφριζαν σαν καταρράκτης, δεν κατάλαβα ούτε λέξη. Μετά, τα λόγια αυτά μεταφράστηκαν στα γερμανικά, από τον μακαρίτη σύντροφο Κόρνερ, με τον δικό του ήπια παθιασμένο τρόπο. Και τότε κατάλαβα τα πάντα· όχι μόνο τη θυελλώδη, αξιαγάπητη, έκδηλη μανία του ιταλού, αλλά και τη βαθύτερη, συγκρατημένη, μελαγχολική ηρεμία του μεταφραστή του. Και μόνο η σκέψη ότι ο Μολινάρι θα μιλούσε στην Εσπεράντο φαντάζει ως μια απίστευτα κωμικά παράσταση. Έτσι, θα έχανα ένα βίωμα, ένα κομμάτι ζωής. Και πόσο καλά καταλάβαμε τότε ο ένας τον άλλον, γερμανοί, γάλλοι, άγγλοι, ιταλοί!». Ίσως, μία από τις πιο εντυπωσιακές περιγραφές διεθνιστικού πνεύματος...

Τελικά, ο Λαντάουερ είναι φορέας ενός αναρχικού λόγου που απεχθάνεται τον ντετερμινισμό και την πίστη ότι όλα προβλέπονται αν απλώς βρεις την κρυφή εξίσωση που δένει τον κόσμο, εναντιώνεται στην πρόοδο για χάρη της κοινότητας, η οποία αποφασίζει μόνη της για το τι πρέπει να κάνει. Μίας κοινότητας συνεκτικής και δεμένης με τα ενεργά άτομα που την απαρτίζουν, μίας κοινότητας όμως που δεν χωράνε διαχωρισμοί και ιεραρχίες, ούτε αποκλεισμοί όπως στις ρομαντικές κοινότητες των Γερμανών εθνικοσοσιαλιστών. Κι έχει σημασία αυτό, διότι πράγματι ο Λαντάουερ θα μπορούσαμε να πούμε ότι προτείνει την κοινότητα ως την ύστατη προσπάθεια της κοινωνίας να αντισταθεί στην καθολική επικράτηση του φαντασιακού της προόδου, να αντισταθεί στην ομογενοποίηση που αυτή παράγει, αντικαθιστώντας την ιδιαιτερότητα της εκάστοτε κουλτούρας με έξωθεν και άνωθεν επιβαλλόμενα ήθη και έθιμα. Η κοινότητα αυτή, παρότι περιέχει μεγάλη δόση ρομαντισμού, κοιτάει προς την επανάσταση, προς την εξισωτική κοινωνική αλλαγή που καθιστά τα άτομα ενεργά υποκείμενα των αποφάσεων που αφορούν της ζωή τους, αμφισβητεί δηλαδή πρωταρχικά την εξουσία των λίγων προς τους πολλούς και δεν επιδιώκει την εγκαθίδρυσή της με εθνικά ή θρησκευτικά κριτήρια, αλλά με αντιεξουσιαστικά,

επαναστατικά και ταξικά.

Τελικά, για τον Λαντάουερ το ενοποιητικό Πνεύμα, που τόσο χρησιμοποιεί ως έννοια στα κείμενά του, δεν είναι μία αόρατη θεωρησιακή μπούρδα ή ένα ιδεαλιστικό παραμύθι, αλλά η ίδια η ζωή, η ίδια η κοινότητα του συλλογικού πράττειν, που χωρίς βεβαιότητες προχωρά δημιουργώντας τις συνθήκες της πραγματικής και από τα κάτω ύπαρξής της.

Η Κοινότητα ενάντια στο Κράτος (Μέρος Πρώτο)

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί την πρώτη από τις δύο εισηγήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Βιβλιοπαρουσίαση του τόμου “Η Κοινότητα ενάντια στο Κράτος” (Εκδόσεις Πανοπτικόν, 2019), στα πλαίσια της πρώτης μέρας του Urban Fest, στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Αλιμούρα, στα Ιωάννινα, στις 4/10/19.

του Βασίλη Γεωργάκη

Λίγους μήνες πριν, τον Ιανουάριο του 2019, βρήκε τον δρόμο του προς τα βιβλιοπωλεία ο τόμος «Η Κοινότητα ενάντια στο Κράτος», από τις εκδόσεις Πανοπτικόν. Ο παραπάνω τόμος, βασιζόμενος σε κείμενα του Γκουστάβ Λαντάουερ, σε μετάφραση του Γιώργου Περτσά και του Πωλ Μανιάτη, με την παράθεση τριών επιμέτρων από τους Michael Lowy, Γιώργο Περτσά και Στέφανο Ρέγκα, ήρθε να εμπλουτίσει την βιβλιογραφία γύρω από την κλασσική αναρχική θεωρία του 19^{ου} αιώνα, η οποία και παραμένει εξαιρετικά επίκαιρη.

Ωστόσο, πριν συζητήσει κάποιος το έργο οποιουδήποτε διανοητή,

είναι αναγκαίο να προσπαθήσει να τον εντάξει στο κοινωνικό και ιστορικό συγκείμενο της εποχής του, πόσο μάλλον στην περίπτωση ενός διανοητή όπως ο Λαντάουερ, ο οποίος έχει εν πολλοίς αγνοηθεί από το εγχώριο αναρχικό/αντιεξουσιαστικό κίνημα.

Ο Γκουστάβ Λαντάουερ γεννήθηκε το 1870 στην Καρλσρούη, στο τότε Δουκάτο της Βάτης (Baden), παραμονές των γεγονότων που οδήγησαν στην γερμανική ενοποίηση. Γόνος Γερμανο-Εβραίων μεσοαστών, σπούδασε ιστορία και φιλοσοφία στην Χαϊδελβέργη, το Βερολίνο και το Στρασβούργο, δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το θέατρο και την λογοτεχνία. Στρατευμένος ήδη από τα φοιτητικά του χρόνια στην υπόθεση της κοινωνικής χειραφέτησης, στράφηκε προς τον αναρχισμό, απορρίπτοντας τον ορθόδοξο μαρξισμό της Β' Διεθνούς και του Γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος (SPD), ακολουθώντας μία πολιτική επιλογή η οποία εκείνη την εποχή δεν ήταν καθόλου δεδομένη ή δημοφιλής.

Εδώ είναι αναγκαία μία παρέκβαση. Δεν υπάρχει τρόπος να καταλάβουμε σήμερα την ισχύ της επιρροής που το SPD ασκούσε στο διεθνές εργατικό κίνημα. Πρότυπο για όλα τα εργατικά κόμματα μέχρι και το 1914, το SPD με το ένα εκατομμύριο μέλη και τους τετραπλάσιους ψηφοφόρους, τις 90 εφημερίδες, τα σχολεία, τις λέσχες, τις οργανώσεις νεολαίας και γυναικών και τα εκατοντάδες επαγγελματικά στελέχη του, ήταν σε θέση να δημιουργήσει μία πραγματική αντι-εξουσία απέναντι σε αυτή του γερμανικού κράτους, να παρέχει το όραμα μίας κοινωνίας φτιαγμένης από την εργατική τάξη για την εργατική τάξη. Σαν να μην έφταναν τα παραπάνω, στις τάξεις του κόμματος βρίσκονταν στελέχη που θήτευσαν δίπλα στον ίδιο τον Φρήντριχ Ένγκελς, αποκομίζοντας από αυτή τους την ιδιότητα μία τεράστια επιρροή στα πράγματα της Β' Διεθνούς, με γνωστότερο από αυτούς τον Καρλ Κάουτσκι, τον λεγόμενο «Πάπα του Μαρξισμού».

Όσο εντυπωσιακά και αν φαίνονται τα παραπάνω, η πραγματικότητα ήταν αρκετά διαφορετική. Το συντηρητικό πολιτειακό καθεστώς της Πρωσίας, η οποία και ηγεμόνευε την ενωμένη Γερμανική Αυτοκρατορία, άφηνε ελάχιστα περιθώρια παρέμβασης του κοινοβουλίου στην χάραξη της πολιτικής, αχρηστεύοντας τις

υψηλές εκλογικές επιδόσεις του SPD. Από την άλλη μεριά, η αρτηριοσκληρωτική εκδοχή του μαρξισμού που πρότεινε και πιστά ακολουθούσε το Κόμμα, καθήλωνε τις οποιεσδήποτε ζυμώσεις, εναποθέτοντας την οποιαδήποτε επαναστατική ενέργεια σε ένα απροσδιόριστο μέλλον, αφότου η γερμανική αστική τάξη θα ολοκλήρωνε τον ιστορικό της ρόλο, εκδημοκρατίζοντας το κράτος και την πολιτική ζωή, ανοίγοντας τον δρόμο για το προλεταριάτο και τον Σοσιαλισμό. Κατά αυτό τον τρόπο, το SPD μετατράπηκε σε έναν γιγαντιαίο γραφειοκρατικό μηχανισμό, γεμάτο επαγγελματικά στελέχη που πριν από οποιαδήποτε πολιτική κίνηση ήταν απασχολημένα με την ίδια την επιτέλεση των καθηκόντων τους εντός του Κόμματος. Το αποτέλεσμα ήταν η μετατροπή της Επανάστασης σε ένα «σύνθημα για τις Πρωτομαγιές» και του Κόμματος από φορέα της κοινωνικής επανάστασης σε μία από τις σταθερές διατήρησης της κοινωνικής ειρήνης εντός της Γερμανικής Αυτοκρατορίας.

Σε αυτό το ασφυκτικό πολιτικό πλαίσιο ο Λαντάουερ, αφού εγκαταστάθηκε στο Βερολίνο στις αρχές της δεκαετίας του 1890 προτίμησε να ενταχθεί στην Junggen, μία ομαδοποίηση αποτελούμενη από διαγεγραμμένα νεαρά στελέχη του SPD, ενώ παράλληλα άρχισε να αρθρογραφεί στο όργανο της ομάδας, την εφημερίδα «Ο Σοσιαλιστής», εφημερίδα από όπου και προέρχονται τα περισσότερα κείμενα του παρόντος τόμου. Καθ' όλη την δεκαετία του 1890 ο Λαντάουερ εμφορείται από τις ιδέες του μαχητικού αναρχισμού που πρεσβεύουν οι Κροπότκιν και Μπακούνιν, ενώ επηρεάζεται σαφώς από το έργο του Μαξ Στίρνερ. Η αρθρογραφία του στον «Σοσιαλιστή» αλλά και σε άλλες εφημερίδες της αριστερής πτέρυγας του SPD τον κάνουν γνωστό στις γερμανικές αρχές, με αποτέλεσμα να περάσει και κάποιους μήνες στην φυλακή με διάφορες προφάσεις.

Στα πλαίσια της μάχιμης αυτής πολιτικής δραστηριότητας, θα προσπαθήσει δύο φορές να συμμετάσχει σε συνέδρια της Β' Διεθνούς, εκπροσωπώντας τους Γερμανούς αναρχικούς. Το 1893 εμποδίστηκε από το SPD να συμμετάσχει, παρά τις διαμαρτυρίες Βρετανών και Ιταλών σοσιαλιστών. Στο επόμενο συνέδριο το 1896,

το οποίο και διεξήχθη επί βρετανικού εδάφους, κατάφερε να συμμετάσχει μαζί με τους Κροπότκιν και Μαλατέστα. Σε μία σκληρή εισήγηση κατηγόρησε το SPD για γραφειοκρατισμό, ενώ παράλληλα άσκησε δριμύτατη κριτική στους σοσιαλιστές εκείνους που θεωρούσαν πως η κατάληψη της εξουσίας και του κράτους θα αρκούσε για την έλευση του σοσιαλισμού. Με την ομιλία του αυτή κατάφερε να προκαλέσει την οργή των συνέδρων, οι οποίοι έδωξαν κλωτσηδόν τους αναρχικούς – ήταν οι τελευταία φορά που αναρχικοί και σοσιαλιστές θα συνυπήρχαν σε Διεθνή.

Στουτγκάρδη, 1907. Έβδομο Συνέδριο της Β' Διεθνούς.

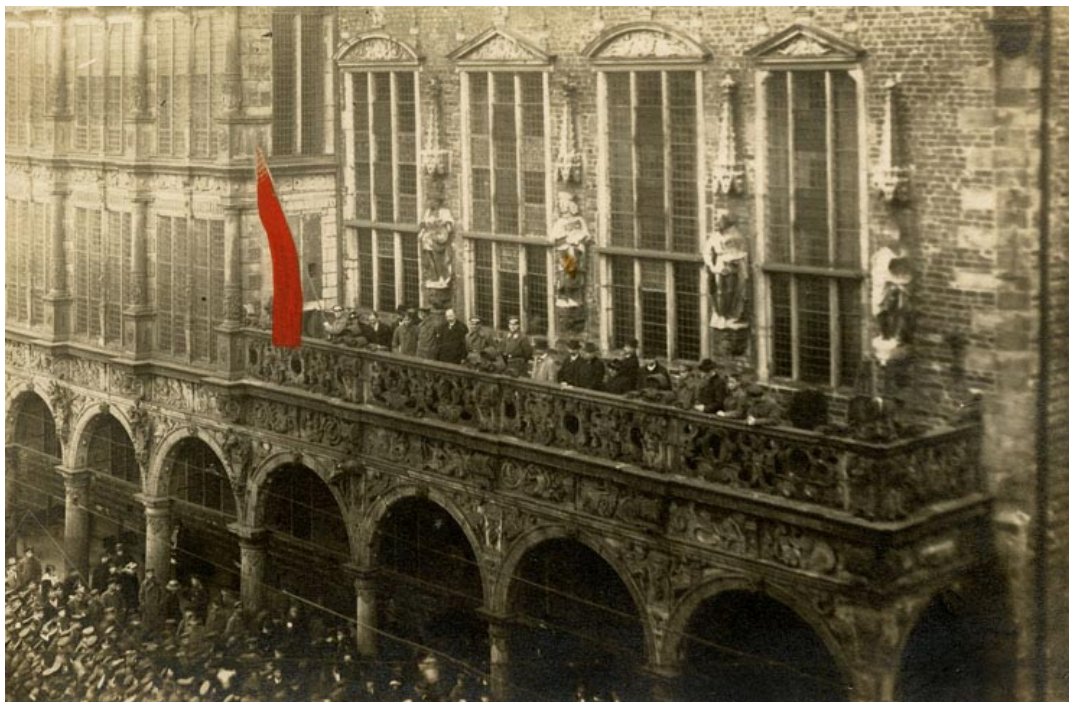
Τα επεισόδια αυτά, μαζί με την ίδια την πολιτική πρακτική του SPD κατέστησαν τον Λαντάουερ εξαιρετικά καχύποπτο απέναντι στα Σοσιαλιστικά κόμματα και ανοιχτά εχθρικό προς την μαρξιστική ορθοδοξία, τον δογματισμό της οποίας θα κατήγγειλε σε κάθε ευκαιρία.

Κατά την διάρκεια της παραμονής του στο Βερολίνο, ο Λαντάουερ έγινε γνωστός στους θεατρικούς και λογοτεχνικούς κύκλους της εποχής. Η ενασχόληση του με το αναρχικό κίνημα δεν μετριάστηκε, ωστόσο σταδιακά άρχισαν να δημιουργούνται τριβές ανάμεσα σε αυτόν και τους συντρόφους του. Ο λόγιος μεσοαστός Λαντάουερ δεν κατάφερε στην πραγματικότητα ποτέ να ταιριάξει ακριβώς με το αναρχικό κίνημα μίας προλεταριακής πόλης όπως

ήταν το Βερολίνο, ενώ από την άλλη η αρθρογραφία του στον «Σοσιαλιστή», που αντικατόπτριζε τα λόγια του ενδιαφέροντα, δεν ανταποκρίνονταν πια στις ανάγκες μίας εφημερίδας που θεωρητικά αποτελούσε όργανο πλατιάς απεύθυνσης ενός μαχητικού πολιτικού κινήματος. Έτσι, όταν το 1899 οι αρχές έκλεισαν την εφημερίδα, ο Λαντάουερ αφοσιώθηκε στις πνευματικές και καλλιτεχνικές του αναζητήσεις.

Το γύρισμα του αιώνα τον βρίσκει για μία περίοδο εγκατεστημένο στο Λονδίνο, όπου και γνώρισε από κοντά τον ίνδαλμά του, τον Πιοτρ Κροπότκιν. Αν και δεν υπήρξε φιλία ανάμεσα στους δύο, ο Λαντάουερ δεν έπαψε ποτέ να θεωρεί τον αναρχικό πρίγκηπα πρότυπο και έμπνευσή του. Το 1902 επιστρέφει στην Γερμανία και το Βερολίνο και αφοσιώνεται πια στα γραπτά του. Κατά αυτή την περίοδο εντάσσεται στον λογοτεχνικό κύκλο «Νέα Κοινότητα» (Neu Gemeinschaft) – η σκέψη και το έργο του αρχίζουν σταδιακά να εγγράφονται στην ιδιότυπη ρομαντική παράδοση που συνέδεσε επαναστατικά προτάγματα τόσο με τον ρομαντισμό όσο και με μία μεσσιανική ανάγνωση της ιουδαϊκής θρησκείας, παράδοση που αποτελεί φαινόμενο του ευρύτερου γερμανόφωνου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Η ένταξη της σκέψης του Λαντάουερ σε αυτή την παράδοση του ρομαντικού σοσιαλισμού, στην οποία αναφέρονται σημαντικοί διανοητές όπως ο Ερνστ Μπλοχ και ο Βάλτερ Μπένγιαμιν, αποτελεί αντικείμενο πραγμάτευσης του οικείου επιμέτρου του ανά χείρας τόμου, το οποίο και επιμελήθηκε ο Michael Lowy.

Σοβιετική Δημοκρατία της Βαυαρίας. Το επεισόδιο αυτό, αποτελεί το τελευταίο της πρώτης φάσης της Γερμανικής Επανάστασης, της μεγαλύτερης ίσως ευκαιρίας που χάθηκε για το εργατικό κίνημα κατά την περίοδο εκείνη. Η Γερμανική Επανάσταση, η οποία ξεκίνησε λίγες μέρες πριν την κατάρρευση του γερμανικού στρατού στο Δυτικό Μέτωπο, σύντομα εξαπλώθηκε σε όλη την Γερμανία με εργάτες και φαντάρους να εξαπλώνουν εργατικά συμβούλια στο Βερολίνο, την Βρέμη και το Ρουρ. Η αιματηρή κατάληξη της Επανάστασης στο Βερολίνο, με την δολοφονία των Λούξεμπουργκ και Λίμπκνεχτ τον Γενάρη του 1919, αποτέλεσε προελεύδιο για ό,τι θα συνέβαινε σε ολόκληρη την χώρα. Η κυβέρνηση των Σοσιαλδημοκρατών, αποφασισμένη να χαλιναγωγήσει την επαναστατική διαδικασία και δικαιολογώντας τις πράξεις της αντλώντας από το μαρξιστικό οπλοστάσιο (θεωρία σταδίων κλπ) δεν δίστασε να συνεργαστεί με τον Στρατό και τα ακροδεξιά Freikorps, τα *Ελεύθερα Σώματα* της ακροδεξιάς, που ήταν υπεύθυνα για την διάπραξη σωρείας βιαιοτήτων σε ολόκληρο τον γερμανόφωνο χώρο και πρώτο σχολείο για μελλοντικά στελέχη του ναζιστικού κόμματος.

Επαναστατική Κυβέρνηση στην Βρέμη (15/10/1918)

Ο Λαντάουερ, όντας ένας από τους ελάχιστους που εναντιώθηκε

ρητά και από την αρχή στον πόλεμο, βρέθηκε στο στόχαστρο του γερμανικού κράτους ενώ παράλληλα απογοητευμένος από τον πατριωτικό παροξυσμό που σάρωσε την χώρα, απομονώθηκε. Καθώς όμως το σφαγείο των χαρακωμάτων προκαλούσε τριγμούς εντός της Γερμανίας ο ίδιος άρχισε να αναθαρρεί, με τα γεγονότα της Ρωσίας να του δίδουν ακόμη περισσότερο κουράγιο. Έτσι όταν ο παλιός του φίλος Κουρτ Άισνερ τον κάλεσε στο Μόναχο τον Νοέμβρη του 1918 για να «*συνεργαστεί μέσω ρητορικής δραστηριότητας στην αναδιαμόρφωση των ψυχών*» ο Λαντάουερ δεν δίστασε να ανταποκριθεί. Στην Βαυαρία, όπου ο Άισνερ, βασιζόμενος στο αναιμικό Ανεξάρτητο Σοσιαλιστικό Κόμμα (USP) είχε αναλάβει την πρωθυπουργία της τοπικής κυβέρνησης, ο Λαντάουερ εργάστηκε άοκνα με τα αναρίθμητα εργατικά και στρατιωτικά συμβούλια που ξεφύτρωναν, προσπαθώντας να τα στρέψει προς επαναστατική κατεύθυνση. Η κατάσταση στην Βαυαρία εκτραχύνθηκε τον Φεβρουάριο του 1919 όταν ένας ακροδεξιός Κόμης δολοφόνησε τον Άισνερ. Ακολούθησαν εβδομάδες χάους μέχρι τον Απρίλη του 1919 όταν και ανακηρύχθηκε η Σοβιετική Δημοκρατία της Βαυαρίας. Αυτή ήταν και η τελευταία πράξη του δράματος. Σε αυτή την φάση ο Λαντάουερ αναλαμβάνει καθήκοντα Κομισάριου για την «*Διαφώτιση και την Δημόσια Καθοδήγηση*». Δεν έμελλε ωστόσο να παραμείνει για καιρό σε αυτή την θέση. Λίγες ημέρες μετά την κυβέρνηση αναλαμβάνουν οι Κομμουνιστές οι οποίοι παύουν τον Λαντάουερ. Τίποτε από αυτά ωστόσο δεν είχε ιδιαίτερη σημασία. Την Πρωτομαγιά του 1919 τα Freikorps με τις ευλογίες των Σοσιαλδημοκρατών κάμπτουν την αντίσταση των υπερασπιστών της Δημοκρατίας και εισβάλλουν στο Μόναχο, προκαλώντας λουτρό αίματος. Ο Λαντάουερ συλλαμβάνεται και την επόμενη ημέρα δολοφονείται άγρια από τους τραμπούκους της ακροδεξιάς.

Freikorps: Το μακρύ χέρι του Γερμανικού Κράτους κατά την περίοδο 1918-1923

Ο Λαντάουερ έζησε και πέθανε υπερασπιζόμενος τον σκοπό της κοινωνικής χειραφέτησης. Αποφασισμένος να εργαστεί για αυτή ακόμη και συνεργαζόμενος με ανθρώπους στους οποίους δεν είχε καμία εμπιστοσύνη, όπως τους Σπαρτακιστές και το Γερμανικό Κομμουνιστικό Κόμμα, δεν δίστασε να ριχτεί στον αγώνα για την επιβίωση της Επανάστασης σε ένα εξαιρετικά συντηρητικό κρατίδιο όπως και ήταν η καθολική Βαυαρία. Υπερβαίνοντας τους όποιους δισταγμούς μπορεί να είχε για το εγχείρημα ή για τους ανθρώπους με τους οποίους κλήθηκε να συνεργαστεί, κατέδειξε πως θεωρία και πράξη είναι αναπόσπαστα κομμάτια της πολιτικής δράσης, έγνοια η οποία διατρέχει γενικά το συγγραφικό του έργο αλλά και ειδικά τα κείμενα που ο ανά χείρας τόμος περιλαμβάνει.